

Tečaj XX.

Srpanj 1896.

Broj 7.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlј. odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva.

Uredjuje Josip Kozarae.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1896.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

P. n. gg. članovom.

U smislu zaključka družtvenog upravljajućeg odbora od 26. svibnja o. g. obdržavati će se ovogodišnja glavna družtvena skupština dne 28. kolovoza t. g. u Zagrebu. Sa obdržavanjem skupštine spojiti će se izlet u Budimpeštu u svrhu posjeta tisućgodišnje izložbe kraljevine Ugarske.

Povodom toga umoljavaju se gg. članovi, koji izletu prisustvovati kane (eventualno sa obitelju), da izvole to prijaviti družtvenom predsjedničtvu (Markov trg br. 3.) najdulje do 15. srpnja t. g.

U Zagrebu, dne 25. lipnja 1896.

Predsjedničtvvo hrv.-slav. šumarskoga družtva.

Šumarski list.

Br. 7. U ZAGREBU, 1. srpnja 1896. God. XX.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 8 for.; za $\frac{1}{2}$ stranice 4 for.; za $\frac{1}{3}$ stranice 2 for. 70 novč.; za $\frac{1}{4}$ stranice 2 for. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Šumarske viesti sa milenijske izložbe u Budimpešti.

I.

Poštovani gospodine uredniče!

Mene je zapala dosta mučna zadaća: da opišem u glavnim i obćenitim ertama, kako je predstavljena šumarska struka na milenijskoj izložbi. Ja velim «mučna» zadaća, jer je tamo toliko šumskog materijala sabrano i izloženo, da čovjek u prvi mah nezna na što će prije svoju pažnju da obrati. Tu se izložci na tisuće broje. Interesantno je ovo, intesantno ono. Rad bi saznao potankosti o ovoj stvari, onda onoj; pogledaš ovo, a nehotičan pogled, vuče te drugomu predmetu; ostavljaš neproučen prvi, pristupaš drugome; motriš ga, rad bi pronikao u nj, kad al onaj do njega vuče te k sebi. I tako biva redom od onoga trenutka, kad si prekoračio prag paviljona, pa sve dok do njega opet ne dodješ. Kratkoća vremena uz to lebdi neprestano pred očima — moraš da hitiš, a ovamo si rad da sve vidiš i doznaš, što je i zašto je tu; ljubopitstvo vuče te k jednom izložku a nesretno ono «kratko vrieme» bije teiza ledja i tjera dalje; dodaj tome nerazumjevanje magjarskog jezika, pa eto ti okolnosti, pod kojima sam promatrao šumsku struku na toj izložbi.

Ako dakle slika, koju sam imao da načrtam, ne bude jasna, to molim poštovane čitaoce, a i Vas gosp. uredniče, da

ne smetnete s uma ove okolnosti, pod kojima je stvar proučavana. Ja sam se trudio, da razgledam i pribilježim kako je gdje što šta izloženo i prikazano, tek da se vidi, kako naše stvari tamo izgledaju. Da će to biti tamna slika, o tome neima sumnje; no jasna se ne može ni dobiti na drugi način, nego ako se stvar na mjestu na vlastite oči pogleda. U ostalom ja se nadam, da će i još koji od poštovanih naših stručnjaka danom prilikom o ovoj stvari pisati, te popuniti one praznine — a ovih će ostati mnogo — što se nadju u mome opisu.

I danas mi lebdi pred očima ona silesija od sbiraka i predmeta, te upravo neznam čime da odpočmem, na koji li način čitaocima stvar da predočim. Šumska privreda ciele užje Ugarske, Hrvatske i Slavonije, Bosne i Hercegovine, zatkana industrijalnim drv. izradcima i obložena naučnim šumar. rado-vima, a nakićena lovačkim trofejima, prostrla se pod tri oddjelita krova i tri zasebna dvorišta! Množtvo, nedogledna povorka od raznolikih izložaka!

Magjarsko narodno oduševljenje za doživljaj svoje tisućogodišnjice sgrnulo je ovamo silesiju svakovrstnih proizvoda; misao i želja za osnutkom stalnog šum. muzeja potencirala je rad hrvatskih šumara; a mlada Bosansko-hercegovačka šumska uprava uložila svoj trud, da prikaže svoju djelatnost i uspjehe u zemlji, gdje je šum. struka i nauka tek prije nepuna dva decenija svieta ugledala. Svugdje nailazimo na neki jak razlog, te se svuda i vidi da je priprema bila neusiljena. Svako djelo ima svoje pobude, i od sile ovih pobuda većinom i odvise uspjesi i rezultati rada. Ove napred spomenute raznolike pobude stvorile i donieše sve ono, što se u šum. paviljonima na milenijskoj izložbi danas viditi može.

Tko hoće da to vidi, neka se potрудi tamo, imati će što viditi. Ali za tu svrhu treba prije svega napuniti svoju kesu, te si uzeti malo više vremena, naročito, ako hoće da svrne i u paviljone drugih struka, kraj kojih je, uzgred rečeno, vrlo težko mimoći ne svrnuv unutra. Svaka ona palata ima svoju privlačnu snagu, kojoj je težko odoljeti i koja te, tako reći, na-

silno s tvoga puta svrće. To je svakome poznato, tko je man kojoj izložbi bio. Samo za svojom strukom ići, posao je veoma mučan; za to treba odlučne volje i jake snage za obuzdavanje onoga ljubopitstva, što čovjeka na stranputicu vuče.

Kad putnik u stran svjet dodje, uviēk je dobro, ako si nadje putovodju i tumača, jer onda u kraćem vremenu i više prodje i više vidi.

Ova moja pisma mogla bi donekle potonjim posjetiocima milenijske izložbe poslužiti kao takav putovodja; i ja ih u tu svrhu ponaviše i pišem, te će mi biti vrlo milo, ako time ikomu razmatranje šumskih paviljona olakšam.

Ja ēu nastojati da provedem poštovanog čitaoca kroz sva tri naša stručna paviljona: Hrvatsko-Slavonski, magjarski i bosansko-hercegovački.

Poči ēemo naravno od svoje kuće — početi ēemo sa opisom našega paviljona, te obišav oko njega, uputiti ēemo se u šum pavilon uže Ugarske — koga ja u kratko magjarskim nazivam — a odtuda zaići ēemo najzad u bosansko-hercegovački, te tamo završiti svoja razmatranja.

Ovu posjetu moramo ostaviti naposljedak već i s toga, što nam manjka za tu svrhu vrlo važna stvar, biva: katalog, bez koga se po paviljonima u obće poteže putuje. Često naidješ na predmet pa neznaš ni šta je, ni odkuda je, a to katalog može da protumači.

Katalog za hrv.-slav. paviljon je gotov, a dobio sam ga i u magjarskom paviljonu, doduše za novac i tamo i ovdje, čemu ja otvoreno prigovaram, jer držim da je u redu, da šumari takovu knjigu zabadava dobiju, a naročito oni, koji se u proučavanje izložaka kane upuštati. Kad su se mogle izdati one tisuće, nebi pretegla ni ona stotina, što bi se poklonila u katalozima, a narod bi prosto rekao: «Kud ide june, nek ide i uže!»

Sad što mu drago; hajdemo za poslom.

Nacrt i izgled našega šum. paviljona poznat je čitaocima Šum. lista već iz one slike koju je isti list zimus donio; — *

s toga se neću ni upuštati u njegovo opisivanje, samo ću reći toliko, da on spada medju najvelelijepnije zgrade na milenijskoj izložbi. Njegova architektonска konstrukcija doista je impozantna; te sam od svakoga, tko ga je pogledao samo hvalu čuti mogao. I ne samo da je to zgrada liepa po spoljašnosti svojoj, nego je uz to i vrlo solidno sagradjena. Čitalačkoj publici «Šum. lista» poznato je, da je taj paviljon gradjen po projektu našega najvrstnijeg architekta i gradj. savjetnika g. Bolé-a i to obzirom na onu svrhu kojoj isti današnji paviljon po zaključku izložbe poslužiti ima, naime kao zgrada za stalni šum. muzeum u Zagrebu.

Unutarnjost ovoga paviljona razdieljena je u više prizemnih prostorija, iznad kojih se nalaze druge u gornjem katu, i u onu prostranu kulu, što se iznad ciele zgrade uzdiže. Ove prostorije izpunjene su danas raznovrstnim izložcima, što su onamo poslale koje imovne obćine, koje drž. šum. i investicionala uprava, hrv. lovačko društvo, privatni veleposjednici, pojedini šum. obrtnici i drugi prijatelji šume i lova. Paviljon imade jedan otvoren ulaz i mi ćemo počamši odavde promatrati unutri poredane izložke.

Prekoračiv prag glavnoga toga ulaza, pogledav na desno dolazi posjetilac k izložcima vlastelinstva grofa Eltza. Izmedju izložaka ovoga vlastelinstva biti će od osobitog interesa opis njegovoga postanka, koji se dade uviditi iz tamo izloženih knjiga koje sadržavaju, odnosne povelje, te iz kojih se dade uviditi, da je nekada k ovome vlastelinstvu pripadao i dosta velik dio od šuma, koje su danas vlastničtvom brodske imovne obćine. Sa stručnog gledišta zaslužuje osobitu pažnju način tamošnjeg šum. pomladjivanja. Tamo se naime šume pomladjuju izključivo umjetnim načinom sjetvom žira. Iz opisa što ga je tamošnja šum. uprava uz ostale spise izniela može se uviditi trošak, koji se oko toga posla po hektaru izdaje. Iz istoga opisa uvidja se, da se sjećine krče i pod najam kroz nekoliko godina za prelazno poljsko gospodarenje iznajmljuju. Kako se pri tome postupa, pokazati će najbolje sama uprava koja u pomenutom

opisu ovako govori: «Sjetva se obavlja pošto su nakon nekoliko godina krčevine, il ina tla dobro preorana i tlo za sjetu priredjeno te ozime žitarice posijane, na taj način, da se plugom plitke brazde u daljini od 2·2 mt. jedna od druge povuku. U te brazde pomeće se žir, pak se sa motikom ili grabljama, lako zemljom pokrije.

U jesen posijan žir, jednolično u proljeću nikne, što kod proljetne sjetve nije uviek slučaj, te u ozimnih žitah nadje dosta zaštite proti žegi, kao i proti svakomu korovu, koji bi ga mogao ugušiti.

Poslije žetve žita moraju se redovi hrastića obrazditi tako, da plugom kad se ugari dotična zemlja preveć blizu nedodjuri i žile neošteti.

Druge godine još mogu se žitarice posijati, a treće godine već smije samo okopavina (Hackfrüchte) kao kukuruz ili krumpir saditi.

Na taj način izdana zemljišta unašaju po 6-godišnjem prosjeku godišnju najamninu 6 for. po hektaru, što kroz tri godine čine 18 for.

Izim toga preuzimaju zakupnici obvezu, da u proljeću i jeseni svake godine hrastiće okopavaju i svaki korov plevljenjem očiste.

Kulturni troškovi pri tom načinu sjetve iznašaju po hektaru i to:

za 4·2 hektol. žira po 2 for.	8 for.	40 nč.
za brazde	1 for.	50 nč.
za metanje žira i pokrivanje istoga:		
4 nadničara po 50 nč.	2 for.	— nč.
8 nadničara po 40 nč.	3 for.	20 nč.
dovoz žira		85 nč.
ini troškovi, kao naknadno polaganje žira, gdje isti ne bi dovoljno iznikli	1 for.	75 nč.
	ukupno	17 for. 70 nč.

Iznašanje drva kod proredjivanja jest kroz redove olahkoćeno».

Odma do toga poredani su izložci vlastinstva virovitičkog. Ni ovdje neima mnogo izložaka : nešto uzoraka od raznih vrsti drveća, jedna kutija izpunjena sastavnim dielovima tla, orudje za sadnju i uz to 4 svezke o uredjenju tamošnjih šuma za decenium od 1887/8.—1896/7. god.

Ja veoma žalim, što nisam imao vremena da ove spise proučim, jer sam tvrdo uvjeren, da je vriedno upoznati se sa uredjenjem tamošnjih šuma. U ostalom, mnogi od naših stručnjaka imali su prošle godine priliku upoznati se na licu mjesta sa tamošnjim šum. gospodarenjem te s toga neće ništa izgubiti, ako se ja ovdje s time ne zabavim. Tko bude dokolan imati će priliku i kasnije tamo upitne spise proučiti a ja se ne smijem ni upuštati ovdje u obširna razlaganja, jer bi me to daleko odvelo.

Odmah odavde skrenuv na desno dolazi posjetilac u odjelenje državne i investicionalne šum. uprave. U nedostatku podataka nužnih za opis ove dosta prostrane i vrlo ukusno uredjene odaje ostaviti ćemo opisivanje i nabranjanje tamošnjih izložaka za drugo pismo, a sada ćemo zaići u glavnu, najprostraniju odaju našega paviljona, gdje su smješteni većinom izložci imovnih obćina. U sredini ove odaje izložena je velika relief karta, koja prikazuje sve šume, što pokrivaju zemljiste Hrvatske i Slavonije ; zasebno državne, imovno-obćinske, gradske urbarske, plemičke, manastirske, biskupske ; nadalje šume nadarbine, dioničkih družtava i prebendarske, zatim privatne, i one od «fideicomissa», kraške i najzad dalmatinske pašnjake. Sve ove vrsti šumskog posjeda označene su zasebnom bojom, te je pregled svakovrstnih ovih šuma veoma jasno predočen. Ova karta biti će najskupocjeniji izložak u našem šum. paviljonu. Izrada je veoma liepa te može služiti na čast onima koji su je izradjivali kao što se i ciela naša struka s njome na ovoj izložbi ponosi i dići.

Tu kartu izložio je šum. odsjek naše vis. kr. zem. vlade, te će ona kasnije u našemu šum. muzeumu stalno da se smjesti.

Desno od ove karte složene su u vidu slavoluka javorova i bukova vesla što no ih je ovamo Otočka imovna obćina po slala. Ova sbirka služi ujedno kao dekoracija ove odaje te se može doista liepim izložkom nazvati.

Iza ovog «slavoluka» složena je sbirka od svakovrstnog drveća iz hrvatsko-slavonskih šuma u obliku knjiga, koje pokazuju izgled svake vrsti drveta u sirovom i politiranom stanju.

Desno i lievo od ove sbirke smještena su analizirana stabla a o stienama iza njih vise odnosna grafička predočenja. Šteta je da se u pomanjkanju prostora nisu mogla ovdje izložiti sva onamo stigavša analizirana stabla. Međutim danas sutra kada se ovaj paviljon u Zagreb prenese i u muzej pretvori doći će i ona na zasluženo mjesto, jer bi doista šteta bilo da u ovaj posao uloženi trud bezkoristan ostane. U ovom pogledu uložili su naši šumari doista mnogo truda i može se reći, da su pripravili time mnogo naučnog materijala, kojim će se povremeno moći koristiti naročito mладji šumari, koji podju za proučavanjem ovih radova.

Ciela lieva strana ove glavne odaje okičena je raznim tablicama, koje se odnose na uređenje šuma imovnih obćina. Ovih tablica poslale su pojedine imovne obćine toliko, da bi se ciela ova dvorana u naokolo njima obložiti mogla. Žali bože i od ovih tablica morao se je veliki dio ostaviti neizložen, te je tamo samo toliko izvješeno, koliko je prostor na stienama primiti mogao.

U sredini izmedju onih tablica pasti će svakome u oči veoma pomno i lijepo izradjen pregledovid šuma križevačke imovne obćine, što je izradio taksator g. Slapničar.

Ova je karta sastavljena u mjerilu 1 : 50.000 te se na njoj razabire sav detalj, koji je nuždan za razumjevanje uređenja tamošnjih šuma tako, da gotovo nije ni od potrebe da se odnosne gospodarstvene osnove čitaju. Svi pregledovidi ostalih imovnih obćina predstavljeni su na kartama u mjerilu od

1: 25.000 te su pod koricama na stolovima uz stiene smješteni. Uz to su tu statistički opisi pojedinih imovnih obćina, pojedinih obćina, gospodarstvene osnove i drugo što se na šumsko uredjenje odnosi. Na posebnom stolu, baš pod pregleđidom Križevačke imovne obćine nalazi se sbirka raznog šumar. orudja izloženog po hrvatsko-slavonskom šumarskom družtvu a izradjenog po sistemu Vilhelma Göhlera iz Freiburga u Saskoj. Naročito je vredno spomenuti tu one praktično udešene kotače za numeriranje stojećih stabala i izradjene robe pomoću kojih se može do 10.000 stabala brojem obilježiti i koji su se pokazali u praksi posve zgodnim, te bi bilo vredno da se svuda upotriebe radi one jasnoće, koju brojevi udareni na stablo pokazuju. Osim toga mogu se tu viditi i druge nuždne sprave: kao svrdlovi za iztraživanje prirasta, čekići sa stalnim slovima i oni za mienjanje i tome slično orudje. Udovica pokojnoga Göhlera poklonila je tu sbirku našem šum. družtvu naročito ugleda radi i samo je šteta, što ne prileži tamo cienik iz koga bi se dala razabratи ciena pojedinih komada. Neposredno pred ovim stolom i pred stolovima na kojima leže pomenuti statistički opisi gospod. odnošaja i drugi predmeti, složena je rezana roba od čamovine i bukovine, što no je poslala Ogulinska imovna obćina kao produkt Ozlbergerove piljane u Ogulinu. Tu su razne piljenice i dužice od raznih omjera, dolazeći u trgovini, sa 2 trupca, koji predočavaju izradu bukovih i čamovih dužica; vrlo liepa i poučna sbirka za onoga, tko se interesuje za ovu vrstu šumske robe. Iz ove dvorane yode u začelju dvoje stepenice na gornji kat, odnosno na galeriju, koja se pruža oko ciele ove glavne dolnje odaje.

Izmedju ovih stepenica naići će posjetilac odmah iza spomenute relief-karte jedan stol na kome je složena sbirka od hvatala (stupica, gvoždja) za hvatanje zvieradi. Ovu sbirku izložilo je hrv.-slav. šumarsko družtvu, a predmeti su izradjeni po tvrdki R. Weber Raubthierfallen Fabrik u Heynau u Šlezkoj. Koga to interesuje moći će tamo viditi i razabratи sasvim jasno te i naručiti, ako mu je volja, ono što mu treba

Ovome stolu nasuprot iduć izpod spomenutih stepenica dolazi se kratkim hodnikom do drugih vrata našega paviljona. U tome hodniku s desne i s lieve strane složena je bačvarska duga i druga rezana hrastova roba Križevačke imovne obćine. U ovoj sbirci naročito je interesantna rezana roba, jer se ona tamo vidi razvrstana prema potrebama francuzkih pijaca.

Ovim smo dovršili predočenje glavne prostorije našega paviljona te čemo se uz stepenice popeti na galerije. Penjući se lievim stepenicama nailaziš na vrlo interesantnu sliku, koju je izradio šumarnik g. Kuzma. Ova slika daje naputak i objašnjenje za mjerenje i ocenu bukovih stabala uzrastlih na brežuljastim šumama kraljevine Hrvatske.

Tome nasuprot na desnim stepenicama vidi se druga slika g. Kuzme u kojoj se predočava uzrast stabala u prašumama gorskog krševitog kotara. I jedna i druga slika veoma je poučna, te bi bilo vriedno da se u našem listu predoči i potanje objasni. Iza ovih dviju slika nailaziš dalje na slike iz krajeva I. banske imovne obćine, koje predočavaju pojedine šumske predjele, branjevine, ugljevišta i tome slično. Ovakovih slika (fotografskih) poslala je i još po neka imovna obćina; sve su liepo izradjene, ali one od brodske imovne obćine nadmašuju u svojoj jasnoći i čistoći rada sve ostale. Ove zadnje izvještene su u dolnjoj glavnoj dvorani te joj doista kao ukras služe.

Ili pošao lievim ili desnim stepenicama, naići ćeš u svakom slučaju na dokšatu ovih stepenica jednu veliku tablu sastavljenu u vidu mozaika od sviju vrsti drveća, koje se u Požežkoj županiji nalaze.

Izrada ove table veoma je liepa, te su sve vrsti drveća tu ukusno poredane, samo je šteta, što se ma kojim načinom nije obilježilo ime dotične vrsti. Kad bi se to upitnoj tabli dodalo onda bi njezina vrednost znatno poskročila. To je izložak požežkog žup. šum. nadzornika g. Schmidingera.

Zaboravio sam napomenuti da su sve one odaje kroz koje smo dosada prošli izkićene koje ovakovim fotografijama, koje jelenskim i srnećim rogovima, koje opet raznim izpunjenim pticama.

Isto tako dekorirana je i galerija iznad opisane glavne odaje gledajuć ozdo gore.

Uzpev se po desnim stepenicama na galeriju, pa obrnuv na desno, nailaziš na razno čamovo posudje što je poslala Otočka imovna obćina a do toga razna drvarija, koju je izložila tvrdka A. Justus iz Osieka. Tu je velika sbirka od raznog drvenog poljskog orudja kao što su kosišta, lopate, grablje, kolicia, korita i tome slično. Tik uz to nailaziš na vrlo ukusno složenu sbirku od raznih predmeta što se prave od mirisave višnje: palice, čibuci, kamiši obični i druga sitnarija za pušače. Ovu sbirku izložila je tvrdka Löwy i Fuchs iz Orahovice u Slavoniji, koja u tu svrhu potrebiti materijal dobiva u okolini Orahovice.

Do ove sbirke dalje izložena je druga od t. zv. Congo-štapova, koju je poslala tvrdka S. H. Kramer iz Karlovca.

Za mene je ova vrsta štapova, novost; i ovdje sam ih prvi put vidio. To su palice mahom pravne bez kvake ili čule, čičkave i lahke. Kako sam doznao, izradjuju se po Hryatskoj i izvan Karlovca, te se u veliko u trgovinu šalju, ali kako one dodju do onog čičkavog oblika, to neznam. Pa pošto neću biti ja jedini, koji te stvari nerazumijem dobro bi učinio onaj od poštovanih naših drugova, koji tu rabotu razumije da ju u ovome listu opiše*.

Odmah do ove sbirke nailaziš na izložke Zagrebačkog društva za zaštitu životinja. Tu ti je sbirka od raznih umjetnih ptičijih gnjezda visećih o stieni, a izpod toga stol sa raznim knjigama i djelima, koje pokazuju težnju i djelovanje rečenoga društva. Dobro je, da je to humanitarno društvo svoje izložke u našem paviljonu iznieslo, jer doista nama šumarima spada u dužnost, da vodimo brigu, ako ne o čemu drugome a ono o pticama pjevačicama, kojih nikada u našim šumama suviše biti ne može.

Malo dalje iza omanje zbirke Slavonskih tržnih drva, što je izložio trgovac i comisionar Zimmermann iz Osieka, dola-

* Vidi članak: «Štap i štaparenje» u broju 7. „Šum. lista“ od g. 1894. Uredn.

zimo opet do jedne sbirke štapova, što se izradjuju u Bregani kod Samobora, u prvoj hrvatskoj tvornici palica baruna Allnocha.

Ovdje se vide štapići od vrlo fine i elegantne izrade; obični ne Congo. Kuda se ove palice izvoze, kakova im je cijena i koliku imadu prodju o tome se tamo ništa ne govori, a to bi ipak trebalo da se na ovakom mjestu izkaže. Do ovih štapova izložena je ogromno velika tabla, sastavljena od hrasstovih parketa iz Zagrebačke parketske tvornice. Tabla po sebi imade veoma liep izgled, pokazuje finu i pomnu izradu, ali osim toga ne možeš na njoj drugo ništa doznati.

Prošav ovu tablu dolazimo do jednoga hodnika koji vodi pod toranj, što se nad paviljonom gordo diže. No mi ne ćemo zaići odmah u taj hodnik, nego ćemo se vratiti opet stepenicama, koje na galeriju vode, te ćemo obići lievu stranu galerije, dok opet do ovoga hodnika ne dodjemo.

Penjući se lievim stepenicama i došav na galeriju pa svrnuv na lievu ruku, naići će posjetilac na jedan stol na kome su izloženi modeli za ogradjivanje šum. zabrana, poslani od raznih imovnih obćina, zatim na sbirku kukaca posлану od brodske i otočke imovne obćine, a iznad toga o stieni razne grafičke tablice, koje se odnose na čuvanje šuma. Naročito je ovdje interesantan prikaz oštete nanešene 1892. god. u šumama Križevačke imovne obćine po gubaru, što no je vješto i očigledno prikazao vriedni naš kolega g. Eduard Slapničar.

Odmah do toga na razmjerno malenoj jednoj prostoriji uvučenoj k ovećem prozoru pasti će u oči posjetiocu bogata sberka od predmeta napravljenih pomoću jelenskih i srnečih rogova kao: stol i stolica, svjećnjaci, postamenti za puške, okviri za slike i ogledala i mnogi drugi tome slični predmeti. Uz to izpunjene ptice, priredjene glave od jelena i srna i t. d. Ove stvari izložila je tvrdka Rudolf Brix, koja ima svoju filialu u Zagrebu, a glavno stovarište u Beču.

Iza toga idući dalje dolazi na stol položena sberka od raznog šumskog sjemenja, izmedju koga osobitu pažnju zaslu-

žuje sbirka žira iz hrvatsko-slavonskih šuma, što no je izložila kr. županijska oblast u Zagrebu a priredio umir. kat. šum. nadzornik g. J. Ettinger.

Tu se vidi ni manje ni više već stotina raznih odlika žira sve obilježeno svojim botaničkim imenom.

Iznad toga izvješani su u okvirima pupoljci od svakovrstnog šum. domaćeg drveća, preparirane biljke, kora od raznog mладјег drveća. Ovim smo obišli galeriju te sad imademo da reknemo još i to da je ograda od galerije obložena raznim abnormitetima šum. drvećem i drvećem, koje je oštećeno kroz razne zarezničke i bolesti, uz dekorativni dodatak od gljiva (gube) sa različitog drveća, i drugi što kakovi sitniji seljački drveni rukotvorina. Unutarnja strana ove galerijske ograde, koja se iz dolnje glavne odaje vidi, nakićena je naokolo pri podu ribarskom predjom a iznad toga viencima od umjetnog hrastovog lišća, naravno uz dodatak raznih izpunjenih ptica, rogova, sitnije zvjeradi, bez čega se dekoracija šum. paviljona ni zamisliti neda.

Sad se možemo uputiti u onaj hodnik što u prostorije pod tornjem vodi. Širina ovoga hodnika iznosi oko $2\frac{1}{2}$ mt. a dužina 5 -- 6 mt. S jedne i druge strane ovoga hodnika postavljeni su etažeri, a na ovima izpunjene razne ptice, počamši od vrabca do orlova. Ovu sbirku izložio je praeparateur g. Armano iz Zagreba. Koliko mi je poznato, ciela je ova sbirka iznešena na prodaju, i ako sam ja nadležan ovu stvar prosuditi, rekao bi da je prama vještost izradi svaki pojedini tamo izloženi komad vrlo jeftin.

Iznad ove sbirke ptica razvrstana je po stienama sbirka bilina iz mediteranske, pontske, baltijske i alpinske flore Hrvatske i Slavonija sa preko 700 vrsti u okvirima zatvorenim želatinom. Premda ova sbirka strogo uzevši ne spada u šum. paviljon, to ipak možemo biti zadovoljni što je ovamo dospjela, jer promatrajući ovu sbirke može da se upozna svaki šumar sa našom bogatom florom a naročito sa načinom kako se herbarium dade i treba da se uredi pa da ostane vjeran uzorak dotične biljke za duga vremena.

Ovu sbirku izložio je poznati naš botaničar g. Dragutin Hirc iz Zagreba.

Ne mogu da propustim ovu priliku a da ne kažem da mi je osobito milo, što sam dobio priliku upoznati se sa rečenim gospodinom te bi još želio da se s njime upoznаду i drugi šumari, te da njegovom pomoću poradimo da se pribere i potanje opiše i ciełokupna naša šum. flora. Njegova sbirka obuhvaća doduše i nekoliko vrsti šum. drveća ali, to je vrlo daleko od onoga, što naše šume pokazuju i skrivaju.

Pregledav ovu sbirku prošli smo i upitni hodnik te evo nas u prostorijama tornja.

Svrnuv odavde na desno dolaziš jednoj galeriji koja ti daje divan pogled na izložbu obćeg hrv. lovačkog društva, koje je u prizemnoj jednoj dosta prostranoj odaji izložilo preražličite lovačke trofeje.

Tu vidiš na stotine srneći i jelenskih rogov pribitih o stiene iste odaje; tu jelenske, srneće, veprove i druge zvieradi praeparirane glave; tu razne izpunjene krupnije ptice, lisice, kune, jazavce, vukove, divlje svinje, medvede, jelene i srne, — krupna i sitna zvjerad svake vrsti izmješana tamo amo, ali zato sve u divnom skladu poredane; krupnija zvjerad na tlu sitnija sa pticama i rogovima o stienama, iznad čega rekao bi živ šestari suri orao obješen o tankoj niti o plafon odaje. Na uredjenju ove sbirke radio je neumorno kroz više od 14 dana grof Marko Bombelles ml. ces. i kr. komornik i veleposjednik iz Opeke u Hrvatskoj. Sami njegovi izložci broje ovde što u rogovima, što u pticama i izpunjenoj zvjeradi do 100 komada. Kao pomagači bijahu uz njega prof. g. Kesterčanek i čuveni praeparateur iz Beča g. Hodek.

Ova sbirka pada u oči svakome posjetiocu odmah čim stupi u naš paviljon, te bi se moglo reći, da ovo odjelenje privuče u naš paviljon mnogoga posjetioca izložbe, koji bi ne interesirajuć se za šumarstvo mimo njega bez osvrta prošao.

Osim ove sbirke izložilo je pomenuto društvo u zasebnom ormaru i razna djela, zakone i naredbe, koje se na uredjivanje

i unapredjenje lovačke struke odnose. Ovome družtvu imademo zahvaliti i mi šumari za neke predmete, koje nam je prijateljski ustupilo za dekoriranje naših prostorija.

Poštovani čitalac neka ima na umu da smo ovu lovačku sbirku razgledali ozgo sa galerije izpod tornja kuda smo iz opisanog hodnika došli. Mi smo dakle još uvek na gornjem katu te ćemo odayde da podjemo dalje okrenuv na lievo. Tako iduće dva tri koraka samo dolazimo opet do jedne galerije sa koje se liepo vidi u jednu bogato ukrašenu pobočnu prizemnu odaju u kojoj je smjestila tvrdka Neuschlosz svoje proizvode iz parne piljane i taninske tvornice kod Našica. Tu se vidi aparat za mjerenje sadržine i proizvajanje pokusnih taninskih izvadaka, zatim razna hrastova rezana roba pod francuzkim nazivima: Chevrons, Dosses, Quartiers; zatim hrastov extract, burad, učinjena koža iz tvornice Josefa Poeschla iz Rorbacha uz dekoraciju od fotografija, koje prikazuju izložiteljevu parnu piljanu i tvornicu za extract tanina. Da ne stojimo na galeriji iznad ove odaje ili bolje reći da smo dole u samoj toj odaji, mogli bi brzo izići iz našega paviljona, minuv pokraj malog izloga Čabarske gospoštije pl. Ghycy, gdje se imedju ostalog vidi jedna relief-karta rečene gospoštije, na stolu nešto manje važnih izložaka a pred ovim grdna medvedina držeći u šapama drveni služavnik uljudno pozivajući goste u posjetu. Ali da, mi smo u prostorijama pod tornjem te imademo ovdje, na ovome katu da razgledimo još dvie odaje: jednu veću, drugu omanju.

U većoj ovoj odaji iz koje se može na balkon izići te van paviljona na jedan dio izložke posmatrati, leži kao ono u prizemnoj glavnoj odaji jedna relief-karta, koja predočava položaje Hrvatskog primorja. Ova karta vlastnost je i izrada poznatog našeg vještaka g. Pfistera. Karta je izradjena u mjerilu 1 : 25000. Na njoj se vidi sve ono, što ona treba da pokaže a vrhu svega veliku pažnju i veliki trud, što ga je izložitelj oko nje imao.

U uglovima ove odaje poredan je koje o stienami koje na stolovima različiti materijal. U prednjem lievom uglu vide se tablice o stienama, koje objašnjavaju upravu pojedinih obćina;

desno od ovoga vide se na stolu herbarija gradiške, slunjske brodske imovne obćine i požežke županije.

O stienama vise tu nacrti raznih gradjevina. To isto razredano je i u protivnom (trećem) uglu ove odaje, dočim je u četvrtom zauzela prostorije o stienama sbirka bilja g. Hirca, a na stolu u žesti konserviran mesnati plod sa sjemenom od nekih vrsti drveća i uz to zmiye i tome slično iz zbirke gosp. Hirca.

Od gradjevina moglo bi reći da su one od križevačke imovne obćine, barem po spoljnom izgledu ponajukusnije sagradjene.

Nova zgrada gospod. ureda imade dosta sličnosti sa onom od petrovaradinske imovne obćine, čije se zgrade isto tako svakome dopasti mogu.

Sa ovom odajom stoji u neposrednoj svezi jedna mala odaćica, na lievoj strani gledajuć sa ulaza u ovu veću. Tu odajicu namjestio je g. Turković stolar iz Djakova kao šumarsku sobu sa veoma liepim namještajem od hrastovine što je sve izšarano u našim narodnim motivima. Pogled na cielokupnost ove sobice učiniti će na svakog posmatrača veoma prijatan utisak, kod šumara možda i želju da si tako šta nabavi. Nigdje ne piše koliko takav namještaj stoji, ali sumnjam da će jeftin biti.

Kada kažem da su i ove odaje, pod tornjem, svojim načinom dekorirane, onda bi mogao reći, da smo gotovi sa razmatranjem šumarskih i lovačkih izložaka u našem paviljonu, te bi se mogli odavde uputiti kroz jedna vrata, koja se nalaze na desnoj strani ove veće odaje, pa po prostranim i vidnim stepenicama popeti u drugi kat tornja gdje se nalazi samo jedna odaja u kojoj su izloženi proizvodi košaračtva, što no je izložila Zemunska košaračka škola, g. Komlinović iz Petrinje, Nemeth iz Petrovaradina i drugi koji se tom strukom zanimaju.

Kako to ne stoji velikoga truda popeti se do te odaje, to bi preporučio svakome šumaru, da pogledi i to, te da se na svoje oči uvjeri o napredku, koji je u tome pogledu u našoj zemlji učinjen.

S ovim smo dovršili razgledanje i poslednje odaje, koja je svakome posjetiocu pristupačna, a ljubopitljivi šumar mogao bi učiniti još jedan skok uz spomenute stepenice, kojima bi došao u takovu odaju na trećem katu tornja, te bi tu mogao još da vidi i to, koliko je množtvo tabela i drugog što kakvog materijala ovdje nagomilano i sklonjeno u pomanjkanju prostora u dovde opisanim prostorijama.

A za nagradu za ovaj mali trud mogao bi kroz nasuprot stojeća vrata izići na otvorenu galeriju oko tornja, te sa te visine razgledati na sve strane divnim paviljonima nakićene izložbene prostorije, i naročito na one piramide i gomile od drva, koje su pred paviljom složene, o čemu ćemo u drugom pismu pisati. Tom prilikom opisati ću i još jedan neobičan izložak, koji je van paviljona do one gomile drva izložen, a to je naš primorski krš, koga je ondje ustrojio en miniature poštovani naš kolega, nadšumar u Senju g. Rozmanit.

Na završetku moram primjetiti da ja sve ovo pišem kod kuće po svojim bilježkama, koje sam za vrieme svoga bavljenja na izložbi prikupio, te da je vrlo moguće, da je posle moga odlazka i još koji predmet u naš paviljon stigao, ili će možda stići, o čemu ja naravno sada pisati ne mogu.

O takovim stvarima kao i mnogim drugim pojedinostima mogao bi tamo boraveći naš poštovani kolega g. Schmidinger ml. u svojoj dokolici u ovome listu nas izvestiti.

On ima zato liepu priliku, a držim da će imati i dovoljno vremena, jer će tamo kroz cielo vrieme izložbe kao izvjestitelj u našem paviljonu ostati.

Od moje strane budite zadovoljni poštovani g. uredniče, za sada sa ovim, što Vam ovdje napisah, i primite izraz moga kolegijalnog i odličnog poštovanja.

U M i t r o v i c i , 19. svibnja 1896.

P a v l e B a r i š i ē,
nadšumar-procjentelj.

O postotku, kojim se ukamačuju glavnice uložene u šume.

Priobčio I. Partaš.

(Svršetak).

Što se lakođa realisovanja glavnica uloženih u šumarsvo tiče, nije ta tolika, kolika je kod dobrih državnih i drugih vrednostih papira, koji se mogu lako na burzah prodati, ali je ipak znatna, jer uvek ima ţakovih kapitalista, koji žele svoj kapital, ako i ne svagda čitavi, uložiti u zemljištni posjed, dakle u poljodielstvo ili šumarsvo, znajuć, da su te glavnice sjegurno uložene, ako i rentiraju slabije, nego li gotov novac ili novac uložen u obrtna i trgovačka poduzeća. Vrlo velike glavnice uložene u šumsko gospodarstvo dakako da se teže mogu realizovati, nego li malene, što je sasvim naravno, jer za mali ratarski ili šumski posjed ima više kupaca nego li za veliki. Što se neda veliki posjed tako lako odma realizovati, ne smatraju to mnogi manom, već čak i prednošću, navlastito u onom slučaju, kad im je namiriti glavnice takovim baštinikom, koji nisu osobito gospodarstveni, pak se boje, da bi ih mogli izgubiti ili potrošiti. Ta je pogibelj dakako najveća kod gotovog novca i vrednostnih papira. Ustrojstvom fideikomissa omogućeno je očuvati velike glavnice i kasnim baštinikom, s toga upravo aristokracija ovaj način ulaganja svojih glavnica u zemljištni posjed, dakle u poljsko i šumsko gospodarstvo, osobito cieni i nižim se ukamačenjem zadovoljava. Vriedi ovo i za obćine, pak korporacije, koje žele preostavši im novac što sjegurnije uložiti, a kako će ga sjegurnije uložiti već uloživ ga u zemljištni posjed, navlastito u šumski posjed, s kojim je manipulacija najjednostavnija.

Čim se neko sjegurnije nadati može, da će mu glavnica tečajem vremena ne samo održati se u istoj vrednosti, već čak se u vrednosti dići, tim će se privremeno i slabijim ukamačenjem takove glavnice zadovoljiti. Upravo ova je

okolnost kod šumskoga posjeda od osobite važnosti, jer gotovo ništa tako u cieni ne raste koliko šume. Tome se ne moramo čuditi, jer se u civilizovanih državah pučanstvo silno umnožava u svakom pako i najneznatnijem kućanstvu ima mnogo neobhodno nužnih predmeta od drva, toga najvažnijega šumskoga proizvoda, s kojega uzroka ciena drvu raste i neprestano će rasti. Da se drvo sve više rabi, dapače u vrlo velikih množinah, najbolji su nam dokaz željeznice; koliko li tu drva već za malu prugu treba i kako to drvo razmjerno brzo propane. Ciene dakle šumskih proizvoda rastu gotovo od godine do godine, što nam pokazuju brojevi statistike o cieni drva. U Pruskoj bila je poprična ciena drva godine 1850. postignuta u svih šuma državnih 4·4 marke a postepeno rastući došla 1860. na 4·9 maraka, 1870. na 5·6 m. godine 1880. na 6·1 m. a godine 1890. na 6·8 m. po kubičnom metru. Valjanim gospodarenjem moći je čak materijalni prihod dići, što su nam i opet dokaz pruske državne šume, gdje je u razdoblju od 17 godina naime od 1868. do 1885. digo se prihod od 2.86 m^3 na 3.6 m^3 po hektaru. Nu ne samo, da se prihod takovih šuma diže, koje se obzirom na izvoz u povoljnih prilikah nalaze, već obćim napredkom, naime izgradnjom puteva, željeznica i drugih prometila, došle su i takove šume do znatne vrednosti, koje su prije samo neznatnu vrednost imale. Tako je u Českoj knez Schwarzenberg poznat sa svoga bogatstva, koje representira njegov posjed, specialno šumski posjed, a zna se, da su u Josefinsko vrieme prigodom regulacije katastra dobili knezovi Schwarzenbergi mnogo šume od države badava, jedino uz uvjet, da plaćaju od nje porez, koji je za cielo tada malen bio. Ne treba nam u ostalom poći daleko, znade se za koliko su šumski veleposjedi u Slavoniji n. pr. pokojnoga baruna Prandaua tečajem samo zadnjih pedeset godina u vrednosti i cieni porasli. Svaki će dakle glavničar, kojemu do momentanog visokoga ukamačivanja nije toliko stalo, rado uložiti i uz nizko ukamačenje svoje glavnice u šumski posjed, znajući, da mu je glavnica sjeurno uložena, pa da će mu ona nakon duljega vremena, ne

samo u vriednosti se uzdržati, već svojom kasnijom većom vrednošću i onaj prijašnji manjak na kamatima namiriti.

Spomenuti je konačno još jednu okolnost, s kojih se razloga u obće glavnice uložene u zemljišni, dakle i šumski posjed, ciene a vlastnici sa manjom mjerom obzirom na prihod zadovoljavaju, nego je u drugih grana proizvodnje, a ta je, što zemljišni posjed daje ugled, a posjedovati imanja, pak baviti se gospodarsko-šumarskom proizvodnjom smatra se od najstarijih vremena zanimanjem dostojnim i najvećega dostojanstvenika. Poznat je iz historije odgovor cara Dioklecijana, a tečajem čitavoga srednjega veka, pak sve do novijega vremena gotovo sav je posjed bio u rukuh plemića, te odabранe poveljene kaste, stoga i posjednik zemljišta vrlo uvažavan i od vladara mnogimi pravi odlikovan. Slavnim vojskovodjam i drugim po državi zaslužnim ljudem, davali bi vladari velika imanja nadar, a oni bi na njih gospodarili smatrajući to zanimanje svagda dostojnim. Ako i jesu predstavnici zemljištnoga kapitala u novo doba kod nas od godine 1848. mnogo od svojih prava izgubili, ipak još mnogi, navlastito prava aristokracija vrlo uvažava zemljišni posjed i rado svoje glavnice u takav smještava, jer joj i uz manji prihod pruža mogućnost onakova načina života, kojemu je kroz generacije navikla. Miran život, zdravo zanimanje, lov i t. d. ovo su takove okolnosti, koje mnogoga zamamljuju, da svoj kapital u zemljišni posjed uloži, makar mu to razmijerno i malo nosilo.

Uzev u obzir sve dosele navedeno, može se punim pravom uzvrditi, da se svaki šumoposjednik može zadovoljiti nizkim ukamaćenjem svojih glavnica, koje mu šuma representira. Ako dakle sjegurni državni papiri nose 4% ne može se ni od šumskih glavnica tražiti više, već se dapače zbog još veće sigurnosti može šumovlastnik, poglavito vlastnik prostranih šuma, zadovoljiti i još nižim ukamaćenjem. Da se u veleposjedu šumskom, kao što u obće sve velike glavnice niže ukamaćuju, jasno je, jer velike glavnice u obće su manje elastične a što se samoga šumskoga veleposjeda tiče, to mora, da je relativni prihod takovoga manji

od prihoda maloga šumskoga posjeda sbog velikih upravnih i čuvarskih troškova, čega kod maloga posjeda ne ima a sdruge strane intensitet samoga gospodarstva ne može bili kod velikoga posjeda toliki, kao kod maloga.

Dosele spomenuti su oni razlozi s kojih ukamaćenje glavnica uloženih u šume ne može biti visoko, a sada spomenuti mi je one razloge, zašto se ne može proizvodnja u šumarstvu podpunoma usporediti sa onom u drugih grana proizvodnje, dapače ni sa samom produkcijom u ratarstvu. Te osebine šumarske poizvodnje sastoje se u tom, što se šume u gotovo svih naprednih država, koje znaju cieniti važnost šuma po obće narodno blagostanje, nalaze pod tolikim tutorstvom, da se ta proizvodnja ne može slobodnom nazvati. Dočim se kod ostalih slobodnih grana poizvodnje nastoji ponuda sa potražbom što više izravnati, toga kod šumogojstva biti ne može, jer da se šumski proizvodi ma bog zna koliko troše i plaćaju ne može se toj potražbi odma normalno udovoljiti, naime pretvorbom slabijih zemljišta u šume i po tom većom produkcijom drva, već će decenija, dapače čitavo stoljeće i više proći, dok bi se tomu ovim putem udovoljiti moglo. Navedenom moći je udovoljiti medjutim momentano i drugim abnormalnim načinom, najme intensivnjom sjećom šuma, dakaka samo na neko vrieme. Akoprem je dakle moći momentanu veću potražbu za drvom pokriti većom sjećom, upliva ipak na normalnu potražbu i ponudu spomenuto tutorstvo u toliko, što sili pojedinoga vlastnika, da mora šumu gojiti na onih mjestih, gdje ju je našao, jer ju ni po našem šumskom zakonu, a ni polag analognih zakona u drugih naprednih država, nesmije bez oblastne dozvole krčiti i šumsko zemljište u druge kulture pretvarati, niti mu je opet dozvoljeno izharačenu šumu jednostavno ostaviti, već ju mora dalje pod prijetnom globe gojiti, nepitajući hoće li mu se daljni uzgoj izplati ili ne. S toga razloga one šume, koje su obzirom na izvoz nepovoljno situirane, ne nose momentano vlastniku skoro nikakovih prihoda, glavnice dakle u njih uložene ne rentiraju nikako, ili uz vrlo maleni postotak, odtuda

i potiču tužbe, da ratarstvo šumarstvo uzdržavati mora. Sve je to dakako samo za vrieme, jer kako šumski proizvodi u cieni postepeno rastu, pak razvojem prometila, doći će nakon duljeg ili kraćeg vremena i te šume u takovo stanje, da će neki prihod davati po tom dakle i glavnice u njih uložene nekim se postotkom ukamačivati. Za glavnice dakle uložene u takove šume može se reći, da se još podpunoma ne ukamačuju, već samo djelomično, a pogrešno bi bilo njihovu vrednost lih po lag prihoda opredieliti. Takove šume najbolje bi bilo, da su vlastništvo države, kao najveće zajednice ljudskoga društva; sami troškovi pako oko uzgoja takovih šuma morali bi se smatrati gospodarskimi investicijami, koje će tekar nakon duljeg vremena do one vrednosti doći, koja se novcem izraziti može; do toga pako vremena imadu one samo tu obču vrednost, koja se direktno novcem izraziti nemože, a ipak je velika; naime povoljno djelovanje na množinu oborine, na preopasno slijevanje voda u dolinah, na vjetrove i t. d.

Osim šuma, koje je čovjek s većim ili manjim troškom uzgojio, ima ih mnogo takovih, koje je priroda bez uticaja čovjeka uzgojila, a on ih samo okupirao. Proizvodi ovih posljednih prave konkureniju proizvodom onih šuma, koje je čovjek trudom i troškom uzgojio, pak je to razlog da i najbolje situirane šume ne mogu osobite prihode nositi ter da rentabilitet takovih šuma zaostaje za rentabilitetom ostalih zemljištnih kultura, sama pako glavnica uložena u šume, da se nizko rentira s ovoga, kao i svih prije navedenih občih razloga.

Uzporedi li se ove dosele spomenute okolnosti moći je uzvrditi, da se glavnice uložene u šumarstvo ukamačuju poprično niže, nego li gotov novac, sjegurni državni papiri i samo ratarstvo.

Kamatnjak mora dakle ležati izpod običnoga t. z. zemaljskoga kamatnjaka, a taj je danas kod nas 4%, pak se doista po Bedou uzmilje kod ugarsko-hrvatskih državnih šuma, obzirom na mnoge šume, koje još podpunoga ukamačivanja ne pružaju, kamatnjak samo od 2%, dočim naš poznati stručnjak

A. Dankelovsky za slavonske odnošaje sa $2\frac{1}{2}\%$ računa. Ovo su poprične vriednosti, a dakako, da imade šuma koje od u njih uloženih glavnica nikakovih kamata ne nose ili se sasvim slabo ukamaćuju, a opet i takovih u svakom obziru povoljno situiranih, koje se i više nego 4% ukamaćuju. Kako li upliva obhodnja, vrst drva i način uzgoja na ukamaćenje pokušati će zgodom kasnije predočiti*.

Zadaća i svrha uredjenja šuma u sadašnjosti.

Prevod s njemačkoga o d prof. A. pl. Guttenberga.

(Svršetak.)

Užitni etat.

Ovaj način uredjenja šuma za visoke šume sa godišnjim sjećama u smislu sastojinskog gospodarenja, kako smo ga napred razložili, imade sa načinima uredjenja po jednakim razdobjima, imenito sa onim po jednakim razdobnim površinama i sa kombiniranim načinom, tu zajedničku karakteristiku, da se užitni etat tek na temelju sastavljenе porabne osnove ustanovljuje, a nije možda ova potonja ovisna o količini unapred fiksiranog užitnog etata, kako je to n. pr. slučaj kod načina uredjenja šuma po normalno-zališnim metodama. Razlika leži pak u tom što spomenuti načini uredjenja šuma po jednakim razdobjima zahtjevaju, da se kod sastavljanja gospodarstvene osnove uzme u prvom redu obzir na to, da se osjegura stroga potrajinost u užitcima, da se uzpostavi normalno razmjerje u dobnim razredima a eventualno postigne i idealni sječni red, dočim se kod našeg načina uredjenja mora u prvom redu uvažiti količina nalazećih se za sječu dozrelih a podjedno i za sječu sposobnih sastojina, nastojeći nuz to postići potrebiti raspored sastojina u malih sjekoredih.

* Mislimo Vas.

Ured.

Običajno je doduše, da se i kod takovih uredjenja, koja se u bitnom oslanjaju na koju od jednako razdobnih metoda ili na onu sastojinskog gospodarenja, još posebice izračuna užitni etat i to ili po kameralnoj taxi, Karl Heyerovoj metodi ili po Hundeshagenovom užitnom postotku, ili dapače i po svim tima trima metodama, da se time u neku ruku još dokaže opravdanost užitnog etata, kako ga sastavljeni osnova izkazuje.

Po mojojmu mnjenju nije to ništa drugo, nego njeka koncesija zastarjelom zahtjevu uredjenja šuma, pak bi s toga i ovdje rekao, da je to nuzgredno proračunavanje užitnog etata nepotrebito i suvišno tamo, gdje mu se ne podaje nikakovi upliv na već sastavljenu porabnu osnovu ili tamo, gdje, kako se kad i kad dogadja, uredjač pojedine faktore za proračunjanje etata tako dugo mota i modifcira, dok se nepostigne željeno suglasje u obim temeljnim načelima. Ono je pako posve štetno i ne opravdano ako bi se za volju tako izračunatog užitnog etata morala promieniti sastavljeni porabni osnova, koja posve odgovara postojećim prilikama. Neopravdanim držim ga za to, jer se pri tom mnogo bolje obrazloženi faktor, t. j. sa uvaženjem svih postojećih prilika sastavljeni porabni osnova, podvrgava kontroli i utjecaju mnogo slabije opredieljenog faktora, t. j. užitnog etata, izračunatog po kojoj od postojećih u tu svrhu formula. Negledeći na to, da brojke o cijelokupnom prirastu i o sibilnoj drvnoj zalihi, izvadnjene iz opisa sastojina, kao i one o normalnoj drvnoj zalihi, proračunatoj na temelju koje prihodne skrižaljke, nisu stavljeni izvan svake sumnje, moći ćemo sumarno izkazanoj množini drvne zalihe u svrhu ustavljjenja užitnog etata u prvom desetgodištu podati samo malenu važnost, pošto se pri tom razabratiti ne može iz kojih se pojedinih činbenika gledom na dobu i sjećivost sastojina ta suma sastoji. Odtud se ne može razabratiti za slučaj kakovog viška na drvnoj zalihi, da li i u koliko se on nalazi u sjećivim sastojinama, a s druge strane nije izključena mogućnost, da pri izkazanom manjku na drvnoj zalihi ne ima ipak i prezrelih sastojina u povećem broju, uslied česa bi se dakle i užitni etat tek nakon izcrpljenja istih sniziti imao.

Skrižaljka o dobnim razredima kadra nam je te okolnosti prilično jasno predočiti, pak mi s toga podajemo istoj kao temelju porabne osnove više važnosti, nego li izporedjivanju sbiljne i normalne dryne zalihe.

Kod uredjivanja šuma, gdje uprava nije vezana na strožiju potrajinost, mogu s toga odpasti podatci o sbiljnoj i normalnoj zalihi, o tekućem, popriečnom ili normalnom prirastu pojedinih gospodarstvenih jedinica. Poprečni godišnji užitni etat izračuna se iz sbroja svih užitaka, koji su predloženi za prvo desetgodište, razdieljenih na sječivni i medjutimni užitak, pri čem bi se osim toga morao u slučaju, da je u opisu sastojina izkazana sva nadzemna dryna zaliha zajedno sa korom, odbiti njeki stanoviti i lokalnim prilikama odgovarajući postotak u ime odpadaka kod izradbe (eventualno i izvoza) kao i na koru, da se dobije prava količina sbilja unovčive dryne zalihe. Da se uzmogne prosuditi potrajinost u užitcima, biti će u tom slučaju dovoljna visina užitnog etata, što ga osnova izkazuje za najbližja decenija kao i sumarni izkaz o površinama, koje su nامienjene sjeći u dalnjim decenijima prve obhodnje.

Pak i tamo, gdje se potrajinost šumske rente strožije čuvati mora, ne može se pri sadanjim abnormalnim sastojinskim prilikama raditi o tom, da se užitni etat za prvo vrieme u smislu te rente strogo uredi, nego se više radi o tom, da se svrsi shodnim načinom ustanovi, da li i u kojem iznosu osnovom izkazani užitni etat presiže ili zaostaje za pravim potrajnim etatom. U prvom od ova dva slučaja valjati će dakle ustanoviti, koliko se od toga prihoda ima smatrati potrajnom rentom, a koliki dio s druge strane odpada na račun načetog izprva postojećeg šumskog kapitala odnosno na predhvata, koji bi se imao u buduću šumsku rentu uračunati. Ovakovo razlikovanje prihoda moralo bi se osobito strogo provadjati kod povjerbinskih šumah.

Potrajnom ili trajnom rentom može se pako smatrati samo ona, koja odgovara normalnom stanju šume za obhodnju prema kojoj bi se uredjenje provesti imalo. U smislu materijalnog pri-

hoda, predočava nam tu rentu količina budućeg prirasta za cielu površinu i izabranu obhodnju. Preporuča se s toga, da se ta količina budućeg prirasta (a podjedno i potrajnog drvnog užitnog etata), koja se dade lahko pronaći iz površine šume, reducirane na stanovitu stojbinsku dobrotu, i normalnog popričnog sječivnog prirasta po hektaru, uzev pri tom obzir na neizbjježivu nepotpunost sbiljnog naprama normalnom prirastu, upotriebi u svrhu izporedjivanja užitnog etata u prvih decenijih obhodnje u gore razloženom smislu.

Tim bi bio najjednostavnijim a i glavnim zahtjevom potrajnosti odgovarajućim načinom položen temelj za izjednačenje renta i za računarsko izlučenje onog diela glavnice iz prihoda šume, koji presiže visinu potrajne rente.

O tom, da li se višak užitnog etata preko potrajnog prihoda u prvom deceniju ima smatrati u gore razloženom smislu kao načetak glavnice ili kao predhvata na renti, moći će se odlučiti nakon sravnjivanja sadašnjih sastojinskih prilika gledom na stojbinsku dobrotu sa normalnim za izabranu obhodnju, uvaživ pri tom i poprilične prihode za vrieme prve obhodnje, imenito pako one u prvih desetgodištih. Dapače i zahtjevom najstrožije potrajnosti biti će posve udovoljeno, ako se bude drvna zaliha odgovarajuća izabranoj obhodnji, u šumi podržavala, odnosno (pravilnim rasporedanjem dobnih razreda) uzpostavila tako, da pri tom godišnji etat nikada nespadne znatno izpod visine budućeg normalnog prihoda, ili ako bude ovaj potonji kod prvo bitno manje zališne glavnice postepeno postignut. Ako se prema porabnoj osnovi, sastavljenoj za prva desetgodišta, i prema stanju dobnih razreda dade predvidjeti, da će sadanjem višku u prihodima u kasnijim vremenima slediti znatni manjak, tada se može taj višak kamatonosno uložiti i poslje upotriebiti za pokriće upitnoga manjka. U svakom pako drugom slučaju ima se takav prihodni višak smatrati načetkom glavnice, pak bi ga valjalo kao takovu, a ne kao rentu, u račun uzeti, odnosno ako nećemo da nam se prvo bitna šumska glavnica umanji, uložiti na način, koji odgovara tomu zahtjevu (n. pr. upotriebiti za melioracije, gradnju cesta, arrondiranje i t. d.)

Razumjeva se samo po sebi, da se isto tako može u slučaju, ako je prema sadašnjim sastojinskim i tržnim prilikam priličnije, da se užitni etat sada stegne, a u budućnosti povisi, ovaj potonji obteretiti odgovarajućom financijalnom operacijom u svrhu, da se poluči izjednačenje renta.

Što se tiče preborne šume, naročito dok ista nije u smislu normalnog povraćanja sječe uredjena, to smo već u predjašnjem poglavju ustanovili, da kod nje veličina sječne površine nije dovoljna za osjeguranje potrajanosti i reguliranje užitnog etata, pak da je uslijed toga kod preborne šume povrh toga, makar da se i netraži stroga potrajanost materialnog ili novčanog prihoda, potrebit ili barem poželjen još i njeki dalnji regulator. Nu ipak bi se ja tu izjavio proti proračunavanju prihoda po kojoj od poznatih formula, ne samo stoga, što je ovdje još manje moguće točno ustanoviti količinu prirasta kao i količinu sbiljne i normalne drvne zalihe nego li kod šuma s redovitim sječama, već poglavito s toga, što u obće nije moguće, da bi sve one činjenice, koje se moraju uvažati kod sastavka porabne osnove i proračunavanja užitnog etata — kao količina sječive drvne zalihe, prometne prilike, namjere i odnošaji šumoposjednika i t. d. — mogle naći dovoljnog izražaja u takovoj jednostavnoj formuli. Nadalje pako i s razloga, što se preborna šuma, ako je hoćemo — što držimo glavnom svrhom njenog uredjenja — što prije dotjerati do potrebite pravilnosti gledom na razmjerje dobnih razreda i sječni red, kao i do što većeg prirasta vrednoće, neda sapeti u spone, koje bi joj nametnuo užitni etat, izračunat takovom formulom, isto tako, kao što to nije moguće učiniti niti glede porabe i rasporeda nadstojnjog drveća u srednjih šumah. I tu će nam stoga moći služiti temeljem, kao i u svrhu izpoređivanja etata, količina celiokupnog popriječnog prirasta, koju ćemo doduše moći iz početka samo po prilično ocieniti, nu koja će se kod svake od budućih resisija dati sve to točnije ustanoviti.

Da si kod preborne šume sastavimo preglednu skrižaljku o sbiljnom razmjeru dobnih razreda, kao što smo to učinili

kod šuma s redovitim sječama, mogli bi — kako je to na dosta mjestu i dosele uobičajeno bilo — oceniti onaj dio površine, koji odпадa na pojedine dobne razrede, pak po tom sastaviti skrižaljku o stanju dobnih razreda. Nu pri tom moramo napomenuti, da je to ocjenjivanje dobnih razreda i njihovih površina u velike ovisno o individualnom shvaćanju dotičnog progenitelja, i da je tim teže, čim su dojni razredi više međusobno izmješani; a napokon je pri tom i predpostava, da svaki dojni razred mora zapremati jednaku površinu, posve samovoljna, te neodgovara pravoj naravi preborne šume.

Pravom se je stoga već češće preporučivalo, da se u prebornoj šumi u svrhu izporedjivanja sbiljnog i normalnog stanja radje uzmu za temelj razredi debljine (po prilici od 10—10 cm.), nego dojni razredi, koji se nikad točno fiksirati nedaju. Ovi prvi moći će se pako laglje i dovoljnom točnošću ustanoviti izbrojenjem i mjerenjem čitavih sastojina ili pokusnih pruga.

To nam se čini opravdanim već i za to, što se poradi vrlo različitog razvoja pojedinih stabala u prvih godina života nije ponajećma niti dosada uzimala u prebornih šumah za dokaz sječne zrelosti stabala njihova stanovita doba, nego njeka stanovita debljina, koju su polučiti morala. Svakako valjalo bi i tu iztraživanjem u normalno uzgojenih prebornih šumah ponajprije ustanoviti u kojem međusobnom omjeru stoje pojedini razredi debljine gledom na broj stabala i na sbroj njihovih temeljnica.

Takova izmjera sastojina po razredima debljine mogla bi podjedno i za to služiti, da se iztraži popriečna visina i oblični broj pojedinih razreda debljine te pomoćju istih barem približno ustanovi količina sbiljne drvne zalihe ter sravni sa normalnom zalihom. Ovu potonju pako ne bi smjeli sve dotle, dok točnim iztraživanjima prebornih šuma ne zadobijemo sigurnije podatke, proračunavati na temelju prihodnih skrižaljka, vriedećih za sastojine s redovitim sječama, nego jednostavnije, a biti će da i točnije, po obličku $V_n = Z^{\frac{n}{2}}$ (gdje Z znači popriečni prirast, a n popriečno uzetu dobu, u kojoj najstariji razredi stabala k sjeći dolaze).

Takovo srađivanje između sibilne i normalne drvene za-
lihe moći će se uz izkaz o nalazećoj se sječivnoj drvnoj zalihi
vazda upotrijebiti kao temelj za prosudjivanje, da li i u koliko
bi se imao užitni etat gledom na poprični prirast povisiti ili
sniziti; nu svakako se mora takovom sumarnom srađivanju
predpostaviti poznavanje sibilnjeg stanja dobnih razreda odnosno
razreda debljine, jer tek poznavajući iste dobivamo jasnu sliku
o pravom stanju sastojina.

U srednjoj šumi imao bi se užitni etat za podstojno drveće ustanoviti po površini; isto tako valjalo bi postupati i u nizkoj šumi. Ako se pri tom godišnji sječni etat razdieli na više sječnih površina, biti će u dovoljnoj mjeri osjegurano i izjednačenje godišnjih prihoda. Glede nadstojnog drveća može se na isti način, kako je gore za prebornu šumu razloženo, dokazati, da li u prvom redu prema financijalnim i šumo-gojitbenim zahtjevom ustanovljena porabna osnova i užitni etat odgovara potrajnosti ili ne? Opaziti je još jedino, da se tu mogu pridržati dojni razredi nadstojnog drveća, koji su prama obhodnji podstojnog drveća dosta jasno izraženi, dočim razmjer njihov, u kojem imadu jedan prama drugomu stajati, ne valja ustanoviti po zastornoj površini, nego po broju stabala, koja pripadaju pojedinim dobnim razredom.

U ostalom već je često puta ponavljano, da užitni etat, koji se na temelju porabne osnove izpostavlja kao poprični godišnji prihod šume, ne smije biti obvezatan za upravitelja šume, odnosno da se isti ne mora baš svake godine usjeći u šumi, nego da ga valja više smatrati kao neki okvir unutar kojeg se u dotičnom desetgodištu gospodariti ima, jer se godišnji etat ima što većma prilagoditi tražnji drva u dotičnoj godini. To moramo dozvoliti, ako nećemo, da jednu od bitnih prednosti šumarstva, što ju ono ima, — na ime, da možemo opredijeljeni nam užitak povećati ili umanjiti prema prometnim i i tržnim prilikama a da uz to ipak ukamaćenje glavnice znatno neumanjimo — ili posve napustimo ili da ju dapače obratno pretvorimo u štetu, koja bi eventualno mogla i dosta znatna

biti. O toj točki ne ćemo ovdje dalje razpravljati, pošto je taj predmet već u ovom listu dovoljno pretresivan bio u razpravah »die Nachhaltigkeitsforderung in der Forstwirtschaft« (godište 1890.) i »Über die Zweckmässigkeit gleicher Jahresnutzungen (godište 1884.).

Kod svih onih načina uredjenja šuma, gdje je prihod uređen po površini, dakle kod visokih šuma sa redovitim godišnjim sjećama, kod nizkih šuma i za podstojno drveće u srednjih šuma, mjerodavna i obvezatna je za gospodarenje samo površina, a ne procijenjena drvna zaliha, odnosno na temelju iste proračunati drvni užitni etat. Drvnog užitnog etata moramo se s toga držati samo u prebornih šuma (uključno tima najsrodnije vrsti šuma) i kod nadstojnog drveća u srednjih šumah. Nu i u oba gornja slučaja mora u ostalom biti dozvoljeno, da se ukupni užitni etat, odnosno porabna osnova, može tečajem dotičnog desetgodišta promieniti — naravno samo dozvolom višjeg mjesta — ako su se temelji na kojih osnova počiva medju to bitno promienili.

Temeljne podloge uredjenja šuma.

Da možemo provesti uredjenje šuma prema napred razloženom načinu, trebati ćemo dielomično i drugih podloga, nego li je to dosada bivalo. Tu ćemo, da prosudimo rentabilnost šume u obće, a sječivnu zrelost sastojina na pose, morati provesti iztraživanja o razmjeru sortimenata i cienama istih, o podatcima po kojih se diže drvna zaliha i vrednost sastojina i t. d., dočim će druga iztraživanja i razni izkazi, koje smo dosada držali važnim, moći posve otpasti.

U obće trebalo bi načelno kod sastavka tih temeljnih podloga što jednostavnije postupati, pak bi mogli u buduće mnogi izkazi i računi, koji za postignuće svrhe našeg uredjenja potrebni nisu, ali se za volju stare navade u obsežnim skrižaljkama prilažu uredajnim operatima, posve izostati.

Glavni temelj našeg uredjenja jest u obćem pogledu a i napose površina šume. Za to moramo pravom zahtjevati da

geodetički dio predradnja bude brižno i savjestno izveden. Time u ostalom ne će — imenito kod šuma od malene vrednosti i prihoda — da zagovaram preveliku finoću i minucioznu točnost u provadjanju izmjere šumske površine. U tom naime slučaju valja trošak izmjere i uredjenja dovesti u sklad sa vrednošću objekta, jer nije absolutno najtočniji način i najbolji, nego onaj, koji u najkraćem vremenu i uz najmanji trošak pruža rezultate, koji su za postojeće prilike dovoljno točni. Točnosti, koja se pri izmjeri većih šumskih površina zahtjeva, biti će u većini slučajeva posve udovoljeno, ako se temeljna mreža izmjeri theodolitom (bilo trigonometričkim ili polygonometričkim načinom), a dalnja izmjera obavi dobrom boussolom, rabeći pri tom za mjerjenje daljina optički način izmjere.

Kod prvoga ili novoga uredjenja moći će geodetički dio predradnja zahtjevati tim više vremena i troška, budući on — s malim promjenama — sačinjava stalnu podlogu za sve dalje revisije, dočim se taksonome predradnje u razmjerno kratkom vremenu iz nova provadjati moraju. Ovim potonjim moći će se nasuprot već kod prve a još više kod slijedećih revisija razmjerno veća pažnja posvetiti, jer će mjernički poslovi unutar već postojeće stalne razdiobne mreže samo malo posla zahtjevati, a i s druge strane moći će se na temelju dosada polučenih uspjeha, koji se u gospodarstvenih knjigah uviditi mogu, sabrati sjegurniji podatci o prihodima na drvu kao i u novcu.

Opis sastojina imao bi prema našem gornjem načelu biti takodjer što kraći i jednostavniji. Tu će biti dovoljno ako se kod svakog poddjela kraj njegove površine i razreda stojbinske dobrote još u kratko karakterišu stojbinski odnošaji (u koliko obćenite opazke za to dotjecale nebi), zatim sastojinski odnošaji i to po dobi, vrsti drveća, obliku sastojine, koje su za sjeću dozrele ili koje će se moguće s inih razloga u prva dva desetgodišta posjeći. Da i za mlađe sastojine izkazuјemo nijihovu drynu zalihu nebi imalo nikakove vrednosti za današnji način našeg uredjenja. Isto tako ne treba navadnjati ništa o tekućem i popriječnom prirastu za sve sastojine, jer ga više ne-

trebamo u svrhu proračunavanja prihoda. Da saznademo prirast na drvnoj zalihi za sjeću opredijeljenih sastojina do polovice dotične periode, dosta je, ako navedemo postotak prirasta tih sastojina.

Uobičajeno dijeljenje drvne zalihe, kao i prirasta, na «tvrd» i «mehko» drvo ili na «lističe» i «četinjače» ima za nas samo toliko važnosti, što će nam kod onih vrsti drveća, koje su razne ciene, olahkotiti račun o novčanoj vrednosti prihoda, pak bi tu razdiobu mogli i sami u takovih slučajevih i nadalje pridržati, ali bi tada u slučaju potrebe morali tu razdiobu još i dalje proširiti te razlikovati bukvu i hrast, omoriku i ariš i t. d. Za onudrvnu gromadu i onu količinu prirasta, koji imadu sluziti jedino u svrhu proračunanja prihoda, moći će takova razdioba tim prije odpasti, jer se užitni etat za pojedinu gospodarstvenu jedinicu može ipak proračunati samo na temelju ukupnog sbroja, a ne po pojedinih vrsti drva.

Ako nam je do toga stalo, da saznademo koliko iznaša popriečni prirast za sve sastojine prema sadašnjem njihovom stanju, da ga eventualno sravnimo sa užitnim etatom — što doduše može za isti tim manje mjerodavnim biti, čim više sadašnji popriečni prirast, moguće radi nalazećih se prestarih sastojina, zaostaje za budućim — to ga možemo izkazati u opisu sastojina, nu bez obzira na vrsti drva.

Ako prilike nisu vrlo abnormalne moći će se za približno proračunavanje sibiljnog popriečnog prirasta upotrijebiti normalni popriečni prirast dotične gospodarstvene jedinice, uvaživ naravno pri tom sklop a eventualno i površinu sastojina, ako su iste od različite vrsti drva i različitog prirasta.

Da se mogu u svrhu sastavka porabne osnove za medjutimne užitke odmah iz opisa sastojina izvaditi potrebni i točni podatci, ima se u isti uvrstiti kao drvna zaliha podredjene sastojine samo ona drvna gromada, koja se u istinu koristonosno unovčiti može (dakle odbiv stanoviti postotak u ime odpadaka pri izradbi i t. d. drva). Za one sastojine, gdje se podredjena sastojina još unovčiti ne može, ne treba njenu gromadu niti izkazivati.

Osobita pako pomnja ima se prema načelima našega načina uredjenja posvetiti iztraživanju i izkazivanju postotaka prirastnih po kolikoći i po kakvoći kod svih onih sastojina, koje bi se mogle ili samo djelomice (n. pr. progalmom sjećom, da se podigne već prenizko pali prirast) ili posve posjeći. U većini slučajeva biti će ta dva postotka dovoljna, da možemo prosuditi, je li jedna ili druga mjera shodna i potrebita. Proračunavanja postotka zrelosti (Weiserprocent) morati ćemo se s toga latiti tek u dvojbenih slučajevih, naročito pako tamo, gdje bi se sastojine imale što skorije posjeći, ne možda radi prenizkog postotka prirasta, nego radi manjkavog i malovriednog obrasta istih, dakle uslijed nedovoljnog ukamaćenja zemljištne glavnice.

«Gospodarstvene bilježke za sljedeće desetgodište», koje ćemo svakako dodati tomu opisu sastojina, neka nam u kratko predloče, što je još potrebito da se izvede u svakoj pojedinoj sastojini u pogledu pomladjivanja, popunjivanja, uzgoja, uporabe ili melioracija i t. d. Te bilježke služe nam poslje temeljem za sastavak osnove o uporabi medjutimnih užitaka, kod progalmih sjeća i inog vadjenja stabala, kao i kod sastavka gojitbene osnove, a treba ih što većma uvažiti i kod sastavka sjećne osnove.

U pogledu točnosti, koja se zahtjeva kod procene drvne zalihe sastojina, promienili su se takodjer naši nazori, jer drvna zaliha ne sačinjava više glavni temelj celog uredjenja prihoda, kako je to do sada bivalo, nego samo služi u tu svrhu, da se mogu ocieniti prihodi sjećâ za prvo vrieme po drvnoj gromadi a eventualno i po vrednosti. Način a po tom i točnost procene drvne zalihe ovisi s toga o tom, da li se žele prihodi sa manjom ili većom sjegurnošću unapred opredeliti.

U obćenitom pogledu biti će svakako shodno, da se drvna zaliha barem za prvo desetgodište što točnije izkaže; pak se s toga preporuča, da se dotične sastojine posve promjerkom izmjere. To će se moći tim prije izvesti, ako se ta točna procena ograniči lih na sjećive sastojine, koje će doći do uporabe

u prvom, a dielomice i u drugom desetgodištu, dočim će se sjećne površine za ostale decenije moći i kraćim putem procijeniti, možda pokusnim plohamama, pošto će se i onako prigodom prve revisije osnove morati obaviti ponovna i točna procjena istih.

U ostalom mogao bi se dapače i za točnije procjene sastojina, jer su nam poznate temeljnice i visine istih — prve izbrajanjem i mjeranjem stabala promjerkom, a potonje mjeranjem visine stabala u različitim dielovih sastojine i za razne razrede debljine — upotriebiti jednostavniji način proračunavanja drvne zalihe n. pr. po zališnih skrižaljkah ili pomoću oblikovnih brojeva (Massen und Formzahltafeln), ako se možda modelna stabla ne moraju u koju drugu svrhu obarati.

Što točnija procjena drvne zalihe u sastojinah, koje su za sjeću opredijeljene, ima imenito tu prednost, da će biti u porabnoj osnovi izkazani užitni etat i po površini i podrvnoj zalihi u medjusobnom skladu, uslijed toga moći će se i ovaj potonji smatrati mjerodavnim u svih slučajevih, gdje bi to s kojih mu drago razloga potrebito bilo. Nu u obće moramo napustiti dosada mnogo razšireno mnjenje, da glavni kriterij dobrog uređenja leži u tom, ako se sibilni prihodi pojedinih sastojina sudebruju sa predhodnom procjenom, pošto nam ova potonja ima pružati samo približne podatke, pak uredajna osnova ne će s toga ništa izgubiti na njenoj važnosti za buduće uredjenje gospodarstva, ako bi baš nastale i znatnije razlike izmedju sibiljnog i proračunatog etata.

Kod proredjivanja, kod progalnih (Lichtungshieben) i oplodnih sječa, gdje se ima samo jedan dio sastojina izvaditi, neda se u obće količina drvne zalihe toga diela sastojine unapred izračunati, jer ona kod prvi dviju ovisi o stupnju prorede odnosno progale, koji se različito shvaćati može, a kod oplodne sječe o razvoju podmladka. Kod proredjivanja i kod progalnih sječa, gdje se radi o izvadjanju potrebitih gojitbenih mjera u svrhu što boljeg razvoja sastojine, odnosno podignuća njenog prirasta, mjerodavna je za to odredjena površina, koje se s toga i držati valja bez obzira na manji ili veći sječivni prihod. Na-

suprot je kod oplodnih sječa u redovitih prebornih šumah (Femelschlagbetrieb) i kod ostalih prebornih šuma mjerodavan užitni etat drvne zalihe, prema kojem se u slučaju potrebe sječna površina modificirati ima.

Obrazac za opis sastojina može se sastaviti tako, da sadržava u sebi i skrižaljku dobnih razreda. Kod svakog pododiela uvrsti se onda njegova površina odmah u dottični stupac te skrižaljke, ja time odpada potreba, da se posebice takova skrižaljka sastavi.

S druge strane moći će se lahko u izkaz po vršina uvrstiti i stupci, potrebiti za uvrštivanje pojedinih površinah u različite razrede stojbinske dobrote, a eventualno moći će se u istom posebice izkazati i pojedine površine reducirane na stanovitu popričnu stojbinsku dobrotu; njihova ukupna površina ima tada služiti kao temelj za ustanovljenje budućeg popričnog prirasta za cielu gospodarstvenu jedinicu.

U skrižaljci o dobnim razredima dovoljno je u većini slučajeva ako se izkaže sbiljna površina pojedinih sastojina; samo ako su razlike u stojbinskoj dobroti pojedinih sastojina unutar gospodarstvene jedinice znatnije, moći će se izkazati u istima i površina pojedinih dobnih razreda reducirana na jednaku stojbinsku dobrotu, jer je to u takovim slučajevima od važnosti, da se može omjeriti sbiljno razmjerje dobnih razreda o normalno. Nasuprot treba posve napustiti reduciranje površina na jednaku sastojinsku dobrotu (isti sklop), jer isto ne ima никакove vrednosti niti za raspored dobnih razreda, niti za strogu potrajanost.

Od osobite važnosti kod svakog prvog uredjenja jest sastavak prihodnih skrižaljka odrvnoj zalihi, kao i o novčanoj vrednosti iste, odgovarajućih lokalnim prilikam, kako za pojedine vrsti drveća tako i za različite kategorije stojbinske dobrote, jer je točno poznavanje načina, kako sastojine i pojedina stabla rastu, i kako se pri tom diže njihova drvna zaliha i vrednost, prvi uvjet za uredjenje šume u smislu sastojinskog odnosno stablimičnog gospodarenja.

Da saznademo, kako se pojedino stablo u sastojinama razvija, i da si tim putem pribavimo sjegurne podatke za sastavak prihodnih skrižaljka o drvnoj zalihi, biti će shodno, da za dočinu vrst drva i kategoriju stojbinske dobrote izaberemo u tipičkih sastojina stanoviti broj pokusnih stabala te iste analiziramo. Ako kod takove analyze podjedno ustanovimo i količinu pojedinih sortimenata za različite dobe stabla, dobiti ćemo vrlo poučnu sliku o prirastu na vrednosti pojedinih stabla u različitim doba njegova života. U svrhu proračunavanja popriče vrednosti drvne zalihe čitavih sastojina za pojedine dobne razrede, koju trebamo za sastavak novčane prihodne skrižaljke, moraju se ponajprije ustanoviti oni sortimenti i njihova ciena, koji su najvažniji i koji najbolju prodju imaju; a onda tek drvna zaliha, odpadajuća na pojedine sortimente za čitave sastojine u dotičnih dobnih razredih (u postotcima ciele drvne zalihe).

Kod sliedećih revisija osnove ne treba te sve temeljne podloge iznova sastavlјati, biti će nasuprot posve dostatno, ako unutar dotičnog desetgodišta sbivše se promjene u postojeće već skrižaljke (n. pr. modrom tintom) unesemo; time će odpasti potreba ponovnog njihovog sastavka.

O opisu sastojina morati ćemo poglavito iznova unjeti količinu drvne zalihe i postotke prirasta za tada za sjeću dozrele sastojine, zatim količinu međutimnih užitaka, kao i gospodarstvene bilježke za sliedeće desetgodište; a u skrižaljku dobnih razreda uvrstiti ćemo takodjer nastupile preinake. U izkazu površina nastati će isto tako manje ili veće promjene uslijed toga, što će provedenim sjećama i kulturama i t. d., pojedinih odjelnih granica nestati, a druge će opet na novo nastati. Uvrštivanje sastojina u razrede stojbinske dobrote moći će u bitnosti isto ostati; ali ako se medju to sakupe točniji podatci o stojbinskoj dobroti pojedinih površina, moći se i u tom pogledu provesti potrebite preinake. Novčane prihodne skrižaljke trebati će samo tada s nova sastaviti, ako su u sortimentima i cienama nastupile znatne promjene ili ako su dosadanji pri*

hodi u obće i po pojedinim sortimentima pokazali potrebu, da se prijašnji podatci n tom pogledu izprave.

»Obći opis šuma«, sastavljen po dotičnom uredjaču u svrhu njegova vlastita orientiranja na temelju izvedenih študija i istraživanja o svim odnošajima, koji uplivaju na šumsko gospodarenje i sadržavajući historički, statistički i topografski opis celog posjeda, može se samo u neznatom svojem dielu ubrojiti medju temeljne podloge, potrebite za uredjenje dotičnog šumskog posjeda. U koliko pako on u sebi ne sadržaje djelomično i podatke o izmjeri, proračunavanju površine, proceni sastojina i t. d., a djelomično i obrazloženje o propisima, postavljenim za buduće gospodarenje, spada taj spis više u zaglavni izvještaj o ciełom uredjenju.

Svakako je dobro, da se kod prvog uredjenja u kratko opišu svi physički, pravni i gospodarstveni obnošaji (uključno i komercialne) dotičnoga šumskoga posjeda, ako takovoga opisa već od prije bilo nebi ; kod slijedećih revisija mogu se i tu uvrstiti potrebiti dometci o eventualno nastupivšima promjenama u tim odnošajima.

Zaglavak.

Način uredjenja šuma, koji bi odgovarao našem današnjem gospodarstvenom stanju a i napredku šumarske znanosti, kako sam ga ja pokušao u ovoj razpravi u kratko načrtati, zahtjeva mnogo posla isto tako, kao i stariji načini uredjenja ; nu mjesto prijašnjih ponajviše čisto mehaničkih i šablonskih poslova — jer drugim imenom ne možemo zvati ono tako zvano »idealno« razdieljenje i uvrštivanje sastojina u periode, što ga nalazimo u mnogih starijih uredajnih elaboratih, koji nam upravo beletrističkom obveznošću i po nebrojeno puta opisuju stojbinske i sastojinske prilike, količinu drvne zalihe i prirasta, izvadjenu iz kojegod prihodne skrižaljke, istim putem izračunate sječivne prihode sastojina i njihovu razdiobu u pojedina razdobja, kao i stim skopčano ponovno premještanje površina i prihoda iz jedne periode u druge i t. d. — stupa ovdje u prvom redu i

na prvo mjestu točno proučavanje svih odnošaja, uplivajućih na prihod i šumsko gospodarenje, koji se pomno uvažuju i zrelo prosudjuju kod svih odredaba, koje se čine u pogledu budućeg gospodarenja. Kraj idealne normalne šume i strogog potrajnog gospodarenja uvažaju se tu u što većoj mjeri sbilja postojeće priline već kod prostornog razdieljenja šume i kod ustanovljivanja sječnog reda, kod postavljanja temeljnih načela o budućem gospodarenju, a naročito kod sastavljanja i izradjivanja sječne ili porabne osnove za prvo vrieme obhodnje. U kratko da reknem, tu stupa duševni rad na mjesto mehaničkih poslova.

Obzirom na postavljeno načelo, da imade uredjenje biti što jednostavnije, a pismeni sastavci, da se samo na neobhodno potrebito ograničiti imadu, biti će i cieli uredajjni elaborat sastavljen samo iz njekoliko spisa i skrižaljka, koje radi lakše porabe valja svaku za sebe uvezati, a ne kao što se je to do sada činilo sastavljati čitave folijante.

Uredajjni elaborat sastojati će se prema napred iztaknutom osim prostornog razdieljenja i izlučenja sjekoreda u šumi samoj iz sliedećih dielova :

1. Iz obćeg opisa šume, koji u kratko prikazuje physičke, pravne i gospodarstvene odnošaje ;

2. Iz izkaza površina, koji pregledno izkazuje proračunate površine, dieleći ih u šumsko tlo, gospodarska i ina zemljišta, razvršćujući ih podjedno u razrede stojbinske dobrote ;

4. Iz posebne ili sječne osnove o sječivnim i medjutimnim prihodima za prvo desetgodište, kojoj je priklopljena i privremena posebna osnova o sječivnom užitku za drugo, eventualno i treće i četvrtu desetgodište, sa obrazloženjem tih osnova.

5. Iz gojitevine osnove o novim kulturama, o popravcima i popunjivanju te melioracijama zemljišta, koja se imaju izvesti u prvom desetgodištu na onih površina, koje nisu uvrštene u porabnu osnovu ;

6. Iz propisa, koji imaju služiti kao putokazi za buduće gospodarenje u pogledu vrsti uzgoja, izbora vrsti drveća, ob-

hodnje i sječnog reda, pomladjivanja i gojenja sastojina, sortiranja i unovčivanja i t. d., (t. zv. gospodarstveni propisi ili pravila).

7. Kod obsežnijih uredjenja još i iz posebnog zaključnog diela, u kojem je o postupku kod uredjenja, imenito o izmjeri, o proceni sastojina, o sastavku prihodnih skrižaljka i t. d., kao i o razlozima, na kojima počivaju učinjene odredbe u koliko isti nisu već sadržani u gore spomenutih izprava, navedeno sve ono, što bi za budućnost od vrednosti biti moglo; Osim toga imati će nam isti prikazati cijelovitu sliku za sve gospodarstvene jedinice zajedno, o posljedcima izmjere i procene sastojina, nadalje glavne brojke porabne a eventualno i gojitbene osnove po površinama i drvnim zalihama.

Uredjajnom elaboratu treba priložiti sljedeće priloge na kojih se gore navedeni dijelovi istoga temelje:

A. O d s p i s a.

1. Izkaz o kordinatama, nadalje register o proračunavanju trokuta i polygona kao i površina.

2. Izkaz o procjenjenoj drvnoj zalihi (kod izmjere čitavih sastojina i po hektaru), nadalje predviđanje izmjere pokusnih stabala i proračunavanja prirasta.

3. Ako su izvadnjane analise stabala, grafično i brojčano predviđanje istih, kao i polučenih rezultata i toka popričnog prirasta.

4. Prihodne skrižaljke o drvnoj zalihi i novčanoj vrednosti uz naznaku speciјlnih podataka na kojih su iste osnovane t. j. pokusnih ploha, izmjerenih u sastojinah razne dobe i rezultate tih izraživanja o sortimentima, proračunavanje popričnih cieni i t. d.

B. O d m a p a.

Originalne mape o izmjeri (kod mierenja mjeračkim stolom) ili mape sastavljene na temelju originalnih podataka izmjere (kod uporabe theodolita i boussole) sa kopijom iste mape, slu-

žećoj za upravitelje šume (u Njemačkoj zovu ju ponajčešće spezialnom, a u Austriji gospodarstvenom mapom). Na temelju tih mapa, za koja se kod većih šumskih površina preporuča mjerilo 1 : 5000, a kod manjih 1 : 2500 specijalno pako u Austriji, ako se pri tom oslanjam na katastralnu izmjeru, mjerilo iste, naime 1 : 2880 ili 1 : 5760, obavlja se proračunavanje površine kao i precrtavanje daljnih primjeraka. Za druge svrhe ne valja ju nasuprot pod nipošto rabiti, te će se morati za razne naknadne izpravke i proračunavanje površina kod sliedećih revisija rabiti kopirane mape.

2. Sastojinovid u svrhu preglednog predloženja priredjenih sastojina.

3. Mapa sa predloženim sjekoredima u svrhu lagljeg pregleda istih, kao i sa sjećnim površinama za prvo a eventualno i za drugo desetgodište (sravni sliku 7. na str. 225. br. 6. Šum. I.).

4. Mapu o terenu sa isohypsama.

Ove potonje tri vrsti mapa, kao eventualno i ine još potrebite mape, mogu se lahko prirediti na litografskim bjelicama od gore spomenutih mapa manjeg mjerila, koje podjedno mogu služiti na porabu upravnom i čuvarskom osoblju i za predhodno urisanje godišnjih sječa i kultura, pak bi se s toga i mogle smatrati pravim gospodarstvenim mapama.

U ostalom u tu svrhu preporuča se, gdje to samo količina površine dopušta, nješto veće mjerilo, nego se sada rabi pri crtanju sastojinovida, na ime 1 : 10.000 do 1 : 15.000, tim će se i crtanje ovih potonjih mapa prije olakšati nego otegotiti.

Što se sastojinovida tiče zagovarao bi ja takodjer, da ih u buduće jednostavnije izradujemo, jer dosadanji način izrađivanja istih zahtjeva suviše posla i vremena. Glavna svrha tim mapama jest, da nam kod ustanovljivanja budućeg sjećnog reda i sastavka porabne osnove podadu potrebiti pregled o sadanjem stanju i rasporedu dobnih razreda; da bi smo tu isli činiti razlučbu još po pojedinim vrstima drveća, u koliko iste pripadaju istoj gospodarstvenoj jedinici, bilo bi u većini slučajeva suvišno.

Kod tih mapa zahtjevajmo punim pravom da budu čisto izrađene i da se čovjeka ugodno dojimlju, imenito što se tiče izbora jačih i svetlijih boja, ali ne tražimo opet onog posla i troška, koji nije potrebit, jer nam te mape imaju služiti samo kao pomagalo kod uredjenja šuma, a ne imaju biti same po sebi možda kakovo umjetničko djelo.

Posebnu mapu o terenskim odnošajima sa urisanim iso-hypsama sastaviti ćemo samo tada, ako smo prigodom izmjera sastojina i položaj tla mjerili tako, da ćemo moći u mjerilu mape dovoljnom sjegurnošću i isohypse urisati; što se u ostalom kod svih brdskih šuma osobito preporuča. Gdje nam pako takova samostalna izmjera fali, biti će bolje da za izradbu mape o terenu upotriebimo fotografičke kopije vojničkih mapa, izrađene po vojno-zemljopisnu zavodu u mjerilu 1 : 25.000.

Nješto o razvitku lepka (*Loranthus europaeus*); imele biele (*viscum album*) i imele žute (*viscum excedri*).

Od ovih triju vrsti imele, koje u naših predjelih nalazimo, poznato nam je, da lepak raste na hrašću i kestenu, dočim imela biela na jabuki, kruški, lipi, jasenu, bielom boru, a napokon imela žuta na borovici (*Juniperus oxycedri*) u hrvatskom Primorju sa crvenim plodom. Sve tri vrsti imela smatraju se dan danas kao biljke nametnice.

Nu da li su one sibilja prave nametnice kako se do sada o njima drži i da li se sibilja razploduju na onaj način, kako se misli, naime, da nekoje ptice, pojmenice bravenjaci, koji bobice imele rado zoblju, tobožnje sjeme tih bobica putem balege od jednog drveta na drugo prenašaju i tako imelu presadjuju, — o tom moram podvojiti. — U tu fabulu, koja iz jedne knjige u drugu prelazi niesam hće vjerovati, dok se napokon iztra-

živanjem niesam uvjerio, da nisu ptice uzrok, što imela na nekom drveću uspieva, već da je to prirodno svojstvo njekih stabala, da na njima imela rasti i uspievati može.

To svojstvo pako polazi ili uslijed neke promiene u organizmu dotičnog stabla, ili je možda ovisno od stojbinskih odnošaja, o tom još niesmo na čistu; nu svakako je, da je imela neka vrst izroda, rasteći sama od sebe, kao što rastu lišaji, gljive, čašovka, nakazne kvrge i t. d. i koji u sebi nose bilo uzrok, bilo posljedicu kakove bolesti dotičnoga stabla.

Proti dosadanju shvaćanju, da bi se imela razplodjivala kao na pr. druga bilina ili voćka t. j. opadanju zrelih bobica na okolo nalazaće se dolnje grane, ili presadjivanju sjemena po bravenjacima putem ekskremenata, vojuju sliedeće činjenice. Proti prvomu načinu razplodjivanja govori to, da je tobožnje sjeme imele obavito sa lepčastim sopoljem, a taj se sopolj, kad bobica dozrije i pade u pukotinu koje grane, tako osuši i okori da u toj kori nije moguće sjemenu razviti se, a još manje klicom u koru grane prodrti. Drugi način isto je tako dvojben i nevjerljiv; nevjerljivo je naime, da bi sjeme imele, koje barem dva sata u bravenjakovom želudcu ostane, u želudcu u kojem vlasti toplina od kojih 37° R. moglo unatoč tolikoj toplini sačuvati svoju klicavost. Napokon i ta okolnost, da ima mnogo čbunova imele, koji su izrasli izpod grane, nuka čovjeka na dvojbu, da li je ptica svoj ekskremenat tamo ostavila, gdje niti stajati nije mogla; kako je ta imela izpod grane niknula i u čbunj se razgranila, svakako je zagonetka o kojoj se razmišljati dade.

Daljna dva razloga, radi kojih ne vjerujem, da bi se imela sjemenom razplodjivala, jesu i to: razgledao sam unutarnjost sjemena sitnozorom nu nigdje niesam traga opazio, da bi se u njem ikoj zametak klijanja pokazao; isto tako nije mi pošlo za rukom umjetnim načinom sjeme do klijanja dotjerati.

Drugi razlog jest, da sam lanjske i preklanske godine pokuse pravio i lepkovo sjeme u koru mladog i starijeg hrasta i kestena utaknuo, voskom pričvrstio a gdjekoje privezao i to

na više mesta činio. Isto takove sam pokuse pravio i sa bielom imelom, koja raste na jabuki, kruški, lipi nu nije mi nigdje za rukom pošlo imelu sjemenom razploditi. Da bi se imela njenim plodom razplodjivala, bilo bi je na svakom hrastu u naših šumah vidjeti.

Iz svih tih razloga držim za nevjerojatno, da se imela sjemenom razploditi može, pošto sam na visokih hrastovih na tankih granah sa gladkom korom izboje mlade imele od 2—5 cm. dugačke hvojice nalazio, iz česa sudim, da se nije sjeme moglo na takovih granah razploditi, već da je imela izrasla sama od sebe kao i drugi izrodi.

Što se tiče tako zvane žute imele na borovici (*Viscum oxycedri*), koju nalazimo u našem Primorju i koja ima crvene bobice, koje niesu ljepčaste kao one na hrastu i voćkama, to kod ovih odpada već i ta pogodnost, što im se opadajuće bobice ne mogu priljepiti za granu i na taj način se razploditi.

Iz gornjeg razmatranja proizlazi, da baš nijedna okolnost ne govori za to, da bi se imela sjemenom razplodjivala, nego da je posljedica nama još nepoznatih uzroka.*

J. Ettinger.

Gornjemu članku slobodan sam nadodati, da sam u nekim selima kotara Novskog na kruškama i jabukama, nalažećim se u dvorištu, ili u vrtu tik do staja opazio množinu biele imele, tako da su pojedine voćke kao okičene s njome bile. To je bilo u jednom dvorištu; u dvorištu drugog i trećeg susjedstva bilo je isto tako visokih i razvijenih voćaka, nu na tima ne ima baš ni jednog čbuna imele. O tom se može svatko

* Nakon što je ova razprava jur pod tiskom bila, nadjem u jednom najnovijem članku poznatog lovačkog pisca R. vit. Dombrovskog sliedeću izreku: „Die Vermehrung dieser Pflanze d. i. *Viscum album*, gegen welche, obwohl sie ein forstl. Unkraut ist, selbst die rigoroseste Forstverwaltung kaum ernstliche Einsprache erheben dürfte, kann sowohl durch Einbettung des Samens im Geäste, wie durch Aufpropfen erfolgen. Auf Weichhölzern und längs der Ufer der Wasserläufe, wird sie am üppigsten gedeihen.“ Poznavajući marljivost našega cienj. suradnika, uvjeren sam, da će on nastojati osvijedočiti se o istinitosti gornje Dombrovskove tvrdnje, te istu ili potvrditi ili pobiti.

na licu mesta osvjedočiti. Uzme li se ta okolnost, kao i ova druga u obzir, da su naime bravenjaci jako plahe ptice, kojih ja bar nigda u selu vidjeo niesam, nego jedino po šumi i livanadama, tada se može punim pravom pitati, kako to da su na voćki jednog dvorišta obitavali, a na isto takovu voćku prvog i drugog susjedstva da se nijedan bravenjak ni pokazao nije? I gore iztaknuti momenat ide svakako u prilog razmatranju cienjenog našeg suradnika.

Uredništvo.

LISTAK

Osobne viesti.

Imenovanja. Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati kr. šum. vježbenika kod šumarskoga odsjeka kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, Stevana Petровића, kr. šumarskim pristavom X. dnevnog razreda, ostaviv ga na dosadanjem službovnom mjestu.

— Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati kr. šumarskog vježbenika Bartola Pleška i abiturienta šumarstva Tomu pl. Gvozdanovića privremenim kr. kotar. šumarom II. razreda, prvoga kod kr. kotarske oblasti u Pakraeu, potonjega kod kr. kotar. oblasti u Križevcima sa sjedištem u Vrbovcu, zatim abiturienta šumarstva Dinka pl. Blažića privremenim kr. šumar. vježbenikom kod kr. kotar. oblasti u Zagrebu, sa sustavnimi berivi.

— Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati šumar. vježbenika brodske imovne obćine Josipa Benakovića šumarskim pristavom, te abiturijenta šumarstva Izidora Kručeka šumar. vježbenikom kod rečene imovne obćine sa sustavnimi berivi.

— Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati abiturijenta šumarstva Stjepana Prpića šumarskim vježbenikom u privremenom svojstvu kod I. banske imovne obćine su sustav. berivi.

Odlikovanje. Albert pl. Bedö, kr. ugarski prašumarnik i državni tajnik u ministarstvu za poljodjelstvo, počastni član hrv.-slavon. šumarskog družtva, imenovan je po budimpeštanskom sveučilištu počastnim doktorom filozofije. Čestitamo!

Družtvene viesti.

Zapisnik sjednice upravljućega odbora hrv.-slavon. šumarskoga družtva, obdržavane dne 10. kolovoza 1895. u Slatini u dvorani kr. kot. oblasti pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika velem. g. Ferde Zikmundovsky-a i u prisutnosti gg. odbornika R. Fischbacha, Mije Radoševića, Bogoslava Hajeka i zamjenika družtvenoga tajnika Andrije Borošića.

Predmeti vječanja:

Točka 1. Zamjenik tajnika čita zapisnik odborske sjednice od 24. ožujka u svrhu ovjerovljenja.

Po pročitanju bude upitni zapisnik podpisan i bez primjetbe ovjerovljen po gg. odbornicima Robertu Fischbachu i Miji Radoševiću.

Točka 2. Predsjednik priobćuje, da se je u smislu zaključka upravljućega odbora od 24. ožujka 1895. toč. 5. obratio na vlastelinsku upravu prejasnoga kneza Schaumburg-Lippea s molbom, da izvoli posredovati kod Njegove Jasnosti vladajućeg kneza, da učestnikom ovogodišnje glavne skupštine bude dozvoljeno posjetiti i pregledati šume Njegove Jasnosti, zatim da se je predsjedništvo obratilo i na kr. kotar. oblast i občinsko poglavarstvo u Slatini radi dočeka i ukonačenja družtv. članova.

Te molbe predsjedništva bile su od podpuna. uspjeha te je prema tomu ustanavljen točni program za ovogodišnju glavnu skupštinu, koji je i objelodanjen u »Narodnih Novinah« i u »Šumarskom listu«.

Podjedno su pozvana i sva susjedna društva, s kojimi hrv.-slavon. šumarsko družtvo stoji u savezu, da izašalju svoje izaslanike na ovogodišnju glavnu skupštinu.

Uzima se na znanje.

Točka 3. Predsjednik priobćuje, da je u smislu zaključka upravlji. odbora od 24. ožujka 1895. prvi družtveni podpredsjednik g. Mijo Vrbanic izradio pravila za gradnju »Šumarskoga doma«, koja se odboru na prihvata predlaže; ter podjedno poziva zamjenika družtvenoga tajnika, da upitna pravila pročita.

Pravila budu po upravljućem odboru prihvaćena time, da se prema predlogu odbornika g. M. Radoševića u §. 4. alin. 1. iza rieci »uplati« umetne »jednom za uvjek«; zatim da u istom §. slovo c) glasiti ima: »da može razgledati sbirke šumarskoga družtva«; ter konačno, da se u §. 8. slovo b) pred rieč kamate umetne »obične«.

Točka 4. Predsjednik poziva zamj. družtvenog tajnika, da pročita dopis mjestnog vojnog zapovjedništva od 26. travnja 1895. br. 449, kojim je dozvoljeno članovom hrv.-slavon. šum. družtva, da mogu provušavati svoje puške na vojničkoj streljani u Maksimiru.

Uzima se na znanje.

Točka 5. Predsjednik priobćuje, da je predsjedništvo ugarskoga šumarskoga društva dopisom od 9. svibnja 1895. br. 656 saobćilo družtvenom predsjedništvu, da je hrv.-slavon. šumarsko društvo ubilježeno medju članove utemeljitelje sa utemeljiteljskom glavnicom od 200 for.

Uzima se na znanje.

Točka 6. Ugarsko šumarsko društvo pozvalo je hrv.-slav. šum. društvo, da izašalje svoga izaslanika, koji će društvo zastupati na glavnoj skupštini ugar. šum. društva, koja će se obdržavati 28. i sljedećih dana mjeseca kolovoza 1895. u Besterczebanji.

Budući se je pako družtveni član Dragutin Moenaj, koji namjerava upitnu skupštinu pohoditi, ponudio, da će hrv.-slavon. šum. društvo na toj skupštini zastupati, to ga je predsjedništvo na to i ovlastilo i pod jedno o tom obavijestilo predsjedništvo ugar. šumarskoga društva.

Točka 7. Predsjednik priobćuje, da je povodom uzsljedivše smrti predsjednika susjednog kranjsko-primorskog šumarskog društva p. n. c. kr. ministerijalnog savjetnika Ivana Salzera brzojavno izrazio u ime hrv.-slav. šum. društva sućut glavnoj skupštini pomenutog društva, koja je u tom povodu obdržavana 7. srpnja 1895. u Ljubljani.

Uzima se na znanje.

Točka 8. Čita se odpis vis. kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 19. srpnja 1895. br. 14.865, kojim se družtvenom predsjedništvu saobćuje, da kr. zem. vlasta nije obnašla uvažiti predstavku družtvenog predsjedništva od 27. lipnja 1894. br. 226 glede štampanja rukopisa kr. umir. šum. nadzornika Josipa Ettingera »Hrvatski Lovdžija« o zemaljskom trošku i preuzeća istoga u vlastitu nakladu, pošto su stručne ocene upitnoga djela, koje su podnijeli kr. zem. vlasti kr. žup. šumarski nadzornik I. razr. Vilim Dojković i kr. profesor. šumarstva Ivan Partaš dosta nepovoljne tako, da se ono ne bi moglo rabiti kao učevna knjiga na gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima.

Obzirom na to, što bi se po stručnoj oceni gg. ocjenitelja upitno djelo ipak moglo uspješno rabiti kao poučnik za lugare i nadziratelje lova, zaključuje upravljujući odbor, da se g. Josipu Ettingeru dopita iz družtvenih sredstava novčana podpora od 200 for. uz uvjet, da rukopis izpravi prema primjetbama gg. ocjenitelja i da djelo o vlastitom trošku izda.

Točka 9. Zamjenik tajnika izvješćeće, da su od poslednje odborske sjednice prijavili svoj pristup u društvo kao članovi I. razreda: Ivan Markulin, akcесиста II. banske imovne obćine u Petrinji; Stjepan pl. Csikoš, šum. pristav križev. i. o. u Belovaru; Vladimir Blaževac, kralj. žup. šum. vježbenik u Belovaru, i Slavoljub Šimunović, upravitelj šumarije u Grubišnom polju; zatim kao članovi II. razreda: Imbro Vuković, obć. lugar u Prečecu; Benko Gučić, lugar vlastelinstva nadbiskupije za-

grebačke u Topolju; nadalje lugari gjurgj. imovne obćine: Bolto Lukač, Mato Ferega, Pavao Siladić, Franjo Vedriš, Stjepan Brkić, Jakob Grahovac, Lovro Šalavari i Nikola Sekulić; lugari slunjske imovne obćine: Pave Paić, Mijo Jakšić, Nikola Bošnjak, Miloš Raić, Simo Mišković; lugari petrov. imovne obćine: Stevan Antonijević, Radovan Jeftić, Matija Lajtmanović, Mladen Mašić, Živko Matić, Stevan Miljašević, Živan Popović, Vaso Radmanović, Pavao Veselinović, Gavro Vojnović i Paskal Vicić.

Kao članovi podupirajući sa prinosom od 10 for. najavile svoj pristup urb. obćina Bukeye i upravna obćina Gornji Miholjac.

Kao član utemeljitelj pristupila je družtvu urb. obćina Stupnik sa 100 for.

Konačno je kr. kotar. oblast u dolnjem Miholjcu dopisom od 29. lipnja 1895. br. 4138 najavila pristup sliedećih obćina sa 1. siečnjem 1896.:

1. Upravnu obćinu Šljivoševec i Moslavinu kao članove utemeljitelje, svaku sa glavnicom od 100 for.

2. Upravnu obćinu dol. Miholjac i urb. obćinu Podgajci kao podupirajuće članove, svaku sa godišnjim prinosom od 10 for.

Najavljeni primaju se kao novi članovi u hrv.-slav. šum. društvo.

Točka 10. Zamjenik tajnika predlaže, da se radi neutjerivosti odpišu sliedeći dugovi na neuplaćenih članarine:

1. Dužna članarina I. razr. za pokojnoga člana I. razr. Dragutina pl. Fodroczy-a sa 5 for. za godinu 1895.;

2. dužne članarine II. razr. za g. 1891—1893. za lugare ogulinske imovne obćine P. Milkovića sa 2 for., Danu Gašparovića sa 4 for., Todoru Trboevića sa 2 for., Iliju Komadinu sa 4 for., Luku Livadu sa 4 for., Andriju Rendulića sa 4 for., Petra Turkovića sa 4 for., Ivana Hodaka sa 2 for., jer su dielom umrli, a dielom od službe odpušteni; nadalje za lugare petrov. imovne obćine Jovana Cimešu sa 3 for., Petra Lucića sa 4 for., Maksa Kordića sa 2 for.; zatim za lugare ogul imov. obć. Nikolu Čorka sa 4 for., Miću Peinovića sa 2 for. i konačno lugara gj. im. obćine Prelca, koji od g. 1891—1893. nije bio članom društva, 6 f.

Predloženi odpis dozvoljuje se.

Pošto bje tim dnevi red izcrpljen, bude sjednica zaključena, ovaj zapisnik u sjednici od 26. svibnja 1896. pročitan, podписан i ovjerovljen.

Zapisnik sjednice upravl. odbora hrv.-slavon. šumarskoga društva, obdržavane 6. listopada 1895. u sgradi Markov trg br. 3 pod predsjedanjem predsjednika velem. gospodina Ferde Zikmundovskoga i u prisutnosti gg. podpredsjednika, odnosno odbornikah M. Urbanića, E. Rosipala, prof. Jos. Partaša, M. Radoševića, J. Vrančara, Dr. Trötzera, R. Fischbacha i tajnika V. Račkoga.

P r e d m e t i v i e č a n j a :

Točka 1. Gosp. predsjednik priobćuje, da ga je Njeg. Preuzvišenost svjetli ban odpisom svojim od 21. rujna 1895. br. 4271/pr. obavietio, da će isti imati čast prigodom previšnjeg posjeta Njeg. ces. i kr. apostol. Veličanstva u grad Zagreb pokloniti se pred previšnjim licem Njeg. Veličanstva kao predsjednik hrv.-slav. šum. društva s odborom, te da je uslied toga posebnim pozivom, koji je bio u »Šum. listu« br. 10 otisnut, pozvao u današnju sjednicu p. n. gg. podpredsjednike, odbornike i zamjenike ovih na dogovor i shodnog zaključka radi glede izbora onih lica, koja će se imati izabrati u poklonstvenu deputaciju.

Nakon ovog priobćenja predlaže g. predsjednik, da bi se u upitnu poklonstvenu deputaciju izabrati mogla sliedeća lica, odnosno korporacije: Od začasnih članova p. n. gg.: Bedö Albert de Kálnok, držav. tajnik u Budapešti i Durst Milan, kr. šumar. ravnatelj u Zagrebu; od utemeljiteljnih članova p. n. gg.: Bombelles grof Marko, veleposjednik, Chech Ervin pl., vel. župan i veleposjednik, Drašković grof Josip, veleposjednik, Gamiršek Franjo, drvotržac i posjednik, R. Henn, drvotržac, komposesorat pl. obćine Turopolje, kaptol zagrebački, Köröškenji pl. Vjek. dr., umir. profesor, Majlat barunica Štef., vlastelinka, Norman grofica Mariana, vlastelinka, Neuberger pl. Srećko, drvotržac i posjednik, ogulinska imovna obćina, Olivier Fr., drvotržac, Pongratz vit. Gust, veleposjednik, vlastelinstvo kneza Schaumburg-Lippe, Šipuš Nik., veletržac, Société d' importation de chêne, vlastelinstvo kneza Alberta Thurn-Taxisa, uprava tvornice tanina u Županji i kr. šumar. ravnateljstvo u Zagrebu; zatim od produpirajućih članova: Blažić Lujo, drvotržac, Elz grof Dragutin, vlastelin, Galliuf pl. Ljudevit, posjednik, Jelačić grof Gjuro, veleposjednik, imovna obćina brodska, gjurgjevačka, križevačka, gradiška i petrovaradinska, vlastelinstvo u Kutjevu, Pejačević grof Ladislav, vlastelin i uprava vlastelinstva kneza Odeskalkia, te konacno od pravih članova: Benak Vinko, nadšumar, Bonna pl. Mar., žup. žum. nadzornik, Grund Hugo, kr. šumarnik, Havaš Jos., kr. drž šum. upravitelj, Hajek Bog., nadšumar, Hercel Adolf, nadšumar, Krišković M., šumar, Kuzma Jul., kr. šumarnik, Kulmer grof Miroslav, veleposjednik, Laksar Drag., nadšumar, Müller Vil., vlast. šum. nadzornik, Nemčić pl. Slavoljub, šumarnik, Naucini Drag., vlast. nadšumar, Perc Aleks., nadšumar, Pexider, ravnatelj križev. gospod.-šum. učilišta, Prokić Maks, šumarnik, Ružička Aug., kr. nadšumar, Rozmanith Alb., kr. nadšumar, Slapničar Edo, šum. procjenitelj, Tüköry pl. Al., veleposjednik, Žerdik Lamb., vlast. šum. i Zobundjija Mijo, nadšumar.

Ovaj predlog bje jednoglasno po odboru usvojen s tim, da se gore navedeni izaslanici imadu priključiti članovom upravljućeg odbora, koji

će se na ustanovljeni dan pod vodstvom družvenog predsjednika pokloniti Njeg. ces. i kr. apoštol. Veličanstvu u previšnjem konaku.

Osim toga je zaključeno, da se gore navedeni izaslanici posebnimi pozivi umole za sudjelovanje kod poklonstvene deputacije hrvat.-slavon. šumari. dražtva.

Točka 2. Gosp. predsjednik predlaže, da se od strane predsjedništva i odbora hrv.-slav. družtva čestita p. n. gosp. začastnom članu A. Bödeu povodom njegovog imenovanja držav. tajnikom, te predlaže podjedno i načrt čestitke.

Odbor usvaja taj predlog radostno, te zaključuje, da se u to ime odašalje čestitka u hrvatskom jeziku.

Točka 3. Milka udova Fodrozy, supruga pok. kr. šumar. nadzornika kod kr. žup. oblasti u Belovaru, moli, da joj se podieli primjereni novčana podpora iz družvenih sredstava.

Zaključeno je, da se zamoljena novčana podpora za ovu godinu rečenoj udovi podieliti nemože, pošto je u tu svrhu preliminirana svota od 150 for. jur potrošena, a osim toga nije bio pokoj. žup. šum. nadzornik Fodrocy niti član pripomoćne zaklade, dakle se u tu svrhu namjenjene podpore davati nemogu.

Točka 4. Kr. šum. nadzornik Josip Schmidinger, pripovlavljavajući svotu od 18 for. 50 novč., koja je svota sabrana prigodom njekog povjerenstvenog izvida na pilani Irenovac kao »prinos« za šumarski dom, priobćuje dopisom od 6. rujna t. g., da je gosp. A. Bernštein, upravitelj parne pilane u Irenovcu, obećao dati prinos od 50 for., te šalje njegovu obveznicu s tim, da se upitna svota od istoga ravnatelja podići može, kad god se hoće.

Prima se sa zahvalnošću na znanje, te se prepušta upravi, da ugovoru stajeći prinos za družvene svrhe ubere.

Točka 5. Adolf Russel's Verlag u Münsteru i W. dostavlja račun na svotu od 3 for. 8 novč. za priobćenje njekakvih podataka o hrv. šum. družtvu, zašto nije ista naklada ni umoljena bila, niti je opunovlaštena po upravi družtva.

Prelazi se na dnevni red s tim, da se na taj račun ništa neodgovori.

Točka 6. Gosp. Müller, kneževski šum. nadzornik vlastelinstva Schaumburg-Lippe u Virovitici, dostavlja prigodom obdržavane glavne skupštine hrv.-slav. šum. družtva u Slatini obećani prepis procjenbenog i uredajnog operata za gorske šume istog vlastelinstva.

Zaključeno je, da se pismena zahvala priobći kako upravi kneževskih dobara, tako i g. nadzorniku Mülleru za pripovlavljeni operat.

Točka 7. Gosp. Josip Ettinger, kr. umir. šum. nadzornik u Zagrebu, odgovarajući na kritičnu ocjenu gg. Dojkovića i prof. J. Partaša,

priobćuje dopisom od 3. listopada t. g., da je svoj rukopis »Hrv.-slav. lovdžija« mjestimice nadopunio prema ocjenam gore rečenih ocjenitelja, te moli, da mu se na račun obećane podpore sada izplati 50 for., a on da će svoj rukopis predati štampi i upitno djelo izdati vlastitom nakladom, a ostatak da mu se plati onda, kad bude prvi arak doštampan.

Zaključeno je, da se ocjenitelji rukopisa p. n. gg. prof. J. Partaš i V. Dojković umole za njihovo mnjenje, odnosno očitovanje obzirom na to, što je po piševoj izjavi rukopis nadopunjena, te da prema tomu ponovno svoju ocjenu predlože, da se može shodno odlučiti.

Točka 8. Gosp. odbornik M. Radošević nakon izcrpljenja dnevnog reda ove sjednice predlaže pismeno, da se predstavkom na visoku kralj. zemalj. vladu izhodi, da u buduće dekrete za samostalno izvršivanje mjerstva šumarski odsjek kod iste vlade sporazumno sa gradjevnim odsjekom izdaje i to tada, kada se dotični mjernik baviti ima sa izmjerom šumâ ili pašnjakâ.

Taj predlog iznaša zato, što je do sada često bivalo, da su mjernici izvadjali ovakove poslove, dok imade šumara, koji su sposobni za to i u prvom redu pravo imati moraju na sve poslove, koji na šumsko gospodarstvo pripadaju.

Nadalje predlaže, da se onom diplomiranim šumaru povjeriti može posebni dekret za obavljanje taksatornih poslova, koji je za to pružio posebni dokaz sposobnosti za takav rad, jer je to specijalitet, kojeg posebno šumar izkazati mora prije, nego se za uredjivanje šumskog gospodarstva sposobnim pronadje. —

Taj predlog iznaša opet zato, jer predstoje zamašnija uredjivanja šumskog gospodarstva već po ustanovi §. 8. zakona od 25. ožujka 1894. i jer se je u praksi i do sada taksator imovnih obćina ili držav. šumâ posebnim dekretom za to imenovao.

Konačno predlaže, da se izhodi od vis. kr. zemaljske vlade naredba, kojom se odrediti ima, da se imadu kako kod suda, tako kod koje korporacije, stojeće pod javnom upravom, upotrebiti samo šumari kao vještaci, a ne kao što je to do sad bivalo, šum. trgovci i takovi ljudi, kod kojih se nemože predpostavljati, da su sposobni pravedno i zrelo o šumarskih predmetih suditi.

Iza podulje razprave složio se je odbor u glavnom, da se ovaj predlog ustupi kr. šum. odsjeku zem. vlade, koji će u predmetu tog predloga svrsi shodno učiniti.

Pošto bje tim dnevni red izcrpljen, pročitan, podpisan i ovjerovljen je ovaj zapisnik u sjednici od 26. svibnja 1896.

Sa drvarskog tržišta.

Izvoz francuzkih dužica via Rieka u mjesecu travnju 1896.

U Bordeaux	1,193.956	kom.
» Cette	655.617	»
» Marseille	1,016.856	»
» Amsterdam	294.526	»
» Liverpol	8.400	»
» Tunis	1.005	»
» Italiju	61.618	»
ukupno . .	3,231.978	kom.

Izvoz francuzkih dužica via Trst u mjesecu travnju 1896.

U Bordeaux	478.299	kom.
» Liverpol	7.600	»
» Tunis	3.000	»
» Italiju	32.121	»
ukupno . .	521.013	kom.

Uvoz francuzke dužice u Trst u mjesecu travnju 1896.

Iz Metkovića ladjom (Morpurgo & Parenthe)	480.000	kom.
» Daruvara (G. N. de Amicis) . .	80.000	»
» Rieke (Giacomo F. Cravos, Christian Gaffinel)	16.000	»
» Trnove (Giacomo F. Cravos) . .	12.000	»
» S. Gottarda (A. Dreher) . .	4.000	»
» Szallauz (Giacomo F. Cravos) . .	4.000	»
ukupno . .	596.000	»

Različite viesti.

Ugarsko zemaljsko šumarsko društvo držati će u slavu milenija kongres i to na 30., 31. kolovoza te 1. rujna u Budapešti. Pri tom će doći slijedeća pitanja na razpravu: 1. O pošumljenju goljeti; referent Gustav Tavi, šum. savjetnik. 2. O ustrojstvu više šumarske obuke; referent Aleks. Horváth, šum. nadsavjetnik. 3. O ustrojstvu šum. pokušališta (Versuchswesen); referent prof. Eugen Vadas. Prva dva pitanja su

upravo životna pitanja po magjarsko šumarstvo; ogromne opustošene površine leže gole i davno već čekaju, da budu obraćene u šunsko tlo. Što se pako obuke tiče, to je poznato, da je štavnička šumarska akademija spojena sa rudarskom, nekoji su predmeti tima akademijama zajednički, pri čemu trpi i jedna i druga. Kao te prve dvije razprave, tako i ona treća biti će i za naše hrvatsko šumarstvo zanimive, jer su i kod nas sva ta tri pitanja — ponajpače ono drugo — upravo na dnevnom redu, kao i u Magjarskoj.

Posjet Njeg. Veličanstva u hrv.-slavonskom šumarskom paviljonu. Na 9. svibnja udostojalo je Njegovo Veličanstvo sa previšnjim svojim posjetom medju inimi i naš šumarski paviljon. Kod ulaza u paviljon predstavljeni su Njeg. Veličanstvu: grof Marko B o m b e l l e s ml., predsjednik družtva za lov i ribogojstvo, koji je puno zaslužan za arrangement lovačke izložbe; odsj. savjetnik F. Z i k m u n d o v s k y, kr. šumarski direktor J. H a v a s i zem šum. nadzornik Rob. F i s c h b a c h. Odmah na ulazu obavistilo se je Njeg. Veličanstvo o napredku ošumljivanja Krasa, a za tim je upitalo čabarskog vlastelina minist. savjetnika pl. G h y c z y-a, gdje je izložba lova, koju je za tim s velikim zanimanjem razgledalo. Pred nadjevenim medjedom, što ga je ubio prejasni nadvojvoda L e o p o l d S a l v a t o r nedaleko od Ogulina, reče Njegovo Veličanstvo: »Ovoga poznam, video sam ga u sobi nadvojvode Leopolda Salvatora u Zagrebu.« Nadalje je osobitu milostivu pažnju poklonio kralj jelenom i lovačkim trofejama grofa M a j l a t h a, te bogatoj sbirci grofa M. B o m b e l l e s a ml., o kojoj reče: »Ovo je vrlo liepa sbirka; a ova grupa vukova osobito je krasno preparirana.« Isto je tako milostivo pohvalilo Njeg. Veličanstvo neke lovačke izložke grofa Stjep. E r d ö d y-a, dočim je pred sbirkom prejas. nadvojvode F e r d i n a n d a d' E s t e primjetilo: »I ovu sbirku poznam, vrlo je liepa.« »Potjeće li to sve iz Hrvatske?« upita Njeg. Veličanstvo, obuhvativši okom cielu ekspoziciju. »Jest, Veličanstvo, sve je to domaćeg porjekla.«

Sad se obrati Njeg. Veličanstvo obilatoj ekspoziciji kr. šumarskog era r a, gdje je upravitelj H a v a s tumačio objekte. Kod predmeta domaće drvne industrije dalo se je Njeg. Vel. obavistiti o vrstima upotrebljenog drva, te je primjetilo: »To je vrlo čisto izradjeno. Imadu li ljudi dosta materijala pri ruci?« I ovdje je kralj sa zadovoljstvom gledao slike plitvičkih jezera, za tim plastičnu prikazbu raznih šumske nasada kod sv. Mihalja za ošumljivanje Krasa, pri čem se je kralj dao obavistiti o posjećivanju jezera, te o veličini i množini drvne proizvodnje u potonjem području. Pri tom se je Nj. Veličanstvo opet sjetilo ošumljivanja Krasa i pitalo o napredovanju te važne radnje. Ravnatelj H a v a s

naglasi, da pučanstvo sada tim radnjama zadaje mnogo manje potežkoća, nego prije. Razgledavši s očitim interesom pregledno prikazano intenzivno izrabljivanje bukovine, reče Njegovo Veličanstvo: »To me veseli. Izložba je doista vrlo instruktivna.«

U ekspoziciji zem. šum. erara i imovnih obćina, gdje je savjetnik Zikmundovsky imao čast da bude cicerone, dalo si je Njeg. Veličanstvo dosta detaljno objasniti kartu ukupnog šumskog posjeda kraljevinâ Hrvatske i Slavonije u mjerilu 1 : 75.000, te s velikim stručnim znanjem sastavljeni plastične i kartografske predočbe šumskoga gospodarstva u imovnih obćinah, koje su, kako je poznato, nastale veledušnim darom Njeg. Veličanstva pri razvojačenju krajine. Pri tom upita kralj: »Gospodare li obćine dobro?« Veliki župan pl. Jurković odgovori: »Sve je u najboljem redu; gospodarstvo obćinâ nadziru redovito organi zem. vlade.« »A koliki je imetak imovnih obćina i kako je uložen?« »U gotovom imadu obćine 5 milijuna for.; a brodska imovna obćina ima uz to jedno vlastelinstvo, vredno 800.000 for., objasni odsječni savjetnik Zikmundovsky. — »Tko upućuje ljudi u gospodarstvu?« »Sve je uredjeno zakonima i naredbama, a vlada ima da vrši vrhovni nadzor.« — Je li šumarenje sistemizirano?« — »Jest, Veličanstvo.« — »Vrlo lijepo, veseli me što sam čuo.«

Po tom se uputi Nj. Veličanstvo u prvi kat paviljona. Tu je redom sa sveudiljnim zanimanjem razgledalo: zidnu tablu, koja je sastavljena od svih vrsti drva, što se producira u požežkoj županiji; velika vesla; divne proizvode domaćeg obrta; proizvode od višnjeva drva, što ih je izložila lijepo aranžirane tvrdka Löwy i Fuchs iz Orahovice; tako zv. kongo-štapove iz šuma dra. pl. Jurkovića kod Karlovea; ljipe par-kete Pongračeve tvornice u Zagrebu itd. Pri krasnoj sbirci prepariranih ptica pjevica, koju je izložio Armano u Zagrebu, upita Njegovo Veličanstvo, da li se u Hrvatskoj nalaze sve vrsti pjevica, te pohvali sbirku. — Veliku reliefnu kartu sjevero-zapadnoga kraja Hrvatske (1 : 25.000), koju je g. Pfister velikom vještinom prema karti gener štopa izradio, razgledalo je Njegovo Veličanstvo detaljno, te primjetilo: »Karta je izradjena vanredno precizno. Evo, tu je Krk, tu obala.« — I ogromni herbarij Hrvatske od Drag. Hirca zanimalo je kralja, kano i herbarij imovnih obćina. Pri tom je odsj. savjetnik Zikmundovsky svratio pažnju Nj. Veličanstva na 7 metara dugo korienje akacije, koje služi za vezanje letećeg pieska u Laudonovu gaju, te na zanimive analize šumskog tla sa metar dubokim humusom (crnicom).

Veliko priznanje vladarevo izazvale su slike raznih zdanja, što su ih izgradile imovne obćine, naročito stambene i uzorne sgrade petrovaradinske imovne obćine. Pri interieuru jedne šumarske kuće, koju je iz-

ložio djakovački stolar Turković, primjeti šaleći se Nj. Veličanstvo: »Svi šumari ne stauju tako elegantno.« Pred kolekcijom od 125 vrsti hrastova primjeti Njeg. Veličanstvo: »Čovjek ne bi gotovo vjerovao, da se svaka varieteta može razpoznati.« Pri eksposiciji uzornoga gospodarstva vlastelinstva vukovarskoga (grof Eltz) zadržao se je kralj dulje vremena, te se o sbirci izjavio vrlo pohvalno. S velikim zanimanjem razgledao je za tim kralj eksposiciju tanin-industrije, pri čem je g. Neuschlos imao čast, da je bio monarhu predstavljen, te je Njeg. Veličanstvo izvestio o exportu tanina.

Pošto je još graditelj paviljona, g. Deutscher iz Zagreba, Njeg. Veličanstvu predstavljen, koji je imao sreću, te je iz usta kraljevih čuo priznanje, da je paviljon vrlo liepo izveden i da se Njeg. Veličanstvu osobito svidio, ostavilo je Njeg. Veličanstvo šumarski paviljon, izrazivši ponovno Svoje zadovoljstvo i priznanje najmilostivnijim izrazima kako ministru preuzv. g. Josipoviću, tako predsjedniku izložb. odbora presvj. g. dru. N. pl. Jurkoviću.

Uz burno, oduševljeno klicanje »živio!« mnogobrojnih prisutnika sjelo je Njegovo Veličanstvo u kočiju, koja ga je čekala, te se odvezlo sa izložbenog područja.

N. N.

Uredjenje bujica u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Naredbom Njegove Preuzvišenosti bana odredjeno je, da se imadu sve agende, koje se tiču uredjenja bujica i sličnih tomu posala, izlučiti iz djelokruga IX. gradjevnog odsjeka te izručiti VIII. šumarskomu odsjeku kr. zem. vlade na riešavanje.

Time su i u našoj domovini ti veoma važni poslovi, koji stoje u tjesnom savezu sa šumarskom naukom, ter koji za uspješno riešavanje postavljenih si zadaća zahtjevaju upravo posebne specijaliste, predani u ruke šumarskih tehničara, koji su si osim u šumarskoj struci stekli još na posebito osposobljenje za bujičine tehničare.

Na čelu te nove uredbe u krilu kr. zemaljske vlade stoji kr. odječni savjetnik Ferdo Zikmundovsky, a dodieljena su mu u tu svrhu još dva kr. šumarska pristava M. Gjureković i St. Petrović; sva trojica u austrijskoj šumarskoj službi oko uredjenja bujica prekušane i vrstne sile.

U godini 1896. stoji za te vrsti poslova na razpoloženje iz krajiške investicijske zaklade svota od 30.000 for. a iz autonomnih sredstava 10.000 for., ukupno dakle 40.000 for.

Najnovija izkustva o hruštu. U iztočnoj i zapadnoj Pruskoj počinio je hrušt ogromne štete kao u poljima, tako u borovim kulturama, ponajpače onima, koje se nalaze na pjeskovitom tlu IV. i V. vrstnoće.

Usljed tih ogromnih šteta naložila je pruska vlada šumarskomu savjetniku Federsenu, da prouči narav hrušta i da predloži mjere, koje bi se imale poprimiti, kako bi se štetna djelatnost hrušta, ako već ne posve, a ono bar djelomice zapriječila. To proučavanje trajalo je oko 20 godina, te je rečeni savjetnik u prilično obširnoj spomenici rezultate svoga proučavanja prus. ministarstvu podnio. Mi ćemo se ovdje obazrijeti samo na najvažnije točke te spomenice, u koliko iste sadržavaju nove i zanimive podatke, ili izpravljaju dosadanja kriva mnjenja.

Ponajprije imamo razlikovati *Melolontha vulgaris* i *Melolontha hippocastani*. Od tih dviju vrsti hrušteva pokazao se je onaj prvi kao poljski hrušt, jer njegove ličinke žive jedino na tlu, koje leži izvan šume; dočim je onaj drugi pravi šumski hrušt, jer njegova ženka snese jajašca samo na šumskom tlu t. j. u frižkim još rahlim sječinama. Razvoj traje kod onoga prvoga četiri, a kod ovoga drugoga pet godina, dočim se je do sada držalo, da kod obajuh traje četiri godine. Druga je glavna razlika, da onaj prvi traži svježije, vlažnije tlo, dočim onaj drugi odabira sunčane suhe položaje; zatim da šumski hrušt u Njemačkoj za 3—5 nedjelja prije »izleti«, nego li poljski. Šumski hrušt izletiv ranije napada na stabla, koja se najprvo zazelenju, a to je breza, dočim poljski bira nježno lišće hrasta i raznih voćaka.

Poljski hrušt pari se već prvoga dana, kako je izletio, dočim šumski istom nakon 2—4 dana. Ženka ovoga potonjega snese jajašca u suhom tlu 25—35 cm. duboko, u svježem tlu usuprot samo 6—10 cm., i to u hrpicama od 18—27 komada; nu dokazalo se u 16 slučajevah, da se je samo jedna trećina jajašca izlegla. Izležene grčice miruju do srpnja kraj svog legla, a nakon toga razidju se tražeći hrane i žive u tom obliku četiri godine; vršak žderanja nastane u četvrtoj godini, tada se grčice nalaze tik pod površinom zemlje izgrizajući žile i korenje ne samo mlađih, nego i 15—20 godišnjih borića. U to vrieme moći ih je na jednom kvadratnom metru 40—80 komada naći, i to je onaj pravi čas, kada se grčica sa uspjehom tamaniti može.

Što se tiče tamanenja hrušta, to je većina pisaca toga mnjenja, da je čovjek nemoćan napram tomu škodljivcu i da su sva protusredstva od male koristi. Toga mnjenja je Ratzeburg, Altum, Reck, Boas itd., usuprot Federsen drži za stalno, da je ljudska ruka od velike pomoći, te tvrdi, da je pobiranjem hrušteva za zadnje im dve razvojne periode iste dotle uništio, da im je množina posve nizko pala. Prvo navedeni pisci drže puno do prirodnih nepogoda i pojave, koji da hruštu puno škode, nu najnovije izkustvo uči, da tomu nije tako, jer hrušt, kao i inni kukei, veoma je žilav napram atmosferičkim pojavom. Samo jedna vrst griba, pljesan (*Schimmelpilz*) pokazala se ubitačnom, uništajući ličinke i ku-

kuljice hruštovе. No ta pljesan pronašla se samo na poljskom hruštu, koji, kako je rečeno, bira svježije, vlažnije tlo; u suhom tlu, koje šumski hrušt obitava, nije se pljesan još pojavila, valjda s pomanjkanja vlage. Dr. Boas proračunao je, da poljski hrušt treba 28 godina t. j. sedam perioda razvoja, da postigne svoj maksimum; taj maksimum traje samo dvije uzastopce sliedeće periode i onda pada na minimum, tako da treba sedam perioda, da se opet razvije do maksimalne množine.

Što se tiče protusredstava, koje Federsen preporuča, to se ista sastoje u pobiranju hrušta, ali da isto uspješno bude, zahtieva on »čisto pobiranje« t. j. sa pobiranjem treba započeti od prvoga dana, kako se je hrušt pojavio, a ne istom onda, kada ih se pojavi najveći broj. Buduć da je bio običaj, da se za litru (400—500) hrušteva plaćalo 6—8 Pfeniga, to je dotično stanovništvo čekalo na onaj momenat, kada se je hrušt u najvećem broju pojavio, jer mu se je samo tada uloženi trud naplatio. Na taj način pobrala se samo polovica hrušta, dočim je druga polovica i nadalje se legla. Usljed toga povisio je Federsen nagradu za litru na 20—30 Pfeniga uz uvjet, da se dotični srez svaki dan ima »očistiti« od hrušta, počam od prvoga dana, kada je letenje započelo, pa sve doklegod je žderanje trajalo. Na taj način pošlo mu je za rukom utamaniti hrušt do mogućega minimuma. Ostala protusredstva, koja su se uporabila, kao što je tako zvana »duboka kultura« borića (Tiefkultur), zatim zasijavanje sjećine sa poljodjelskim usjevi i t. d. ostala su bezuspješna. Ugon svinja u četvrtoj godini razvoja ličinke nije bio od velike koristi radi toga, jer se posjednici svinja niesu ufali upustiti svinje, u strahu, da bi iste od silnih grčica, a u pomanjkanju vode ili močvara, bez kojih svinje obstati ne mogu, obolile i poskapale. Osim pobiranja postoji još jedno sredstvo, kojim se unaprečac nastoji odkloniti pogibelj od onih mesta, koja su hruštu najpogodnija za razplod. To se sredstvo sastoji u tom, da šumu sječemo u uzkima a dugoljastima sjećinama, i to onim smjerom, kako nam se tlo na sjećini ne će izsušiti, nego usuprot što vlažnije ostati. Osim šumskog podmladka, na takovom će tlu i ostala vegetabilija bolje napredovati, tako da će se tlo što prvo prevući zelenim pokrovcem i na taj način onemogućiti hruštovoj ženki, da u toj sjećini snese jaja. Osim toga valja još dobro paziti na »izletnu« godinu hruštevu, tako da ćemo najopasnije, odnosno najsuhije sjećine sjeći prve i druge godine posle hruštovog leta. Četvrte godine ne bi trebalo u obće sjeći u sjećinama, nego godišnji drvni etat podmiriti proriedom.

Troškovi, koje je Federsen za utamanivanje hrušta počam od 1874. do 1894. izdao, iznašaju 63.500 Maraka; površina, na kojoj se radilo, iznaša 24.000 hektara, tako da je na hektar došlo 2·65 M. troška. Nu to nije jedini trošak, odnosno gubitak; mora mu se naime još dodati iz-

datak za popravljanje kultura, a isto tako valja računati i gubitak na prirastu; obadva ta gubitka računa Federsen za gore navedeno razdoblje i površinu sa circa 20.000 Maraka.

J. K.

Najnovije o srni i hrani joj. U njemačkim šumarskim i lovačkim novinama vodi se u ovaj čas živahna razprava o sljedećim točkama tičućih se srne.

1. Jedni loveci i šumari hrane zimi svoje srne sa suhom hranom (*Trockenfutter*) t. j. sa sienom, te ujedno tvrde, da srne idu na vodu, dakle da moraju pitи vode. U tu svrhu dao je nadšumar H. Pekarek fotografirati prizor, kako desetak srna zimi po sniegju iz malih jaraka sa brdskom vodom tekućicom piju vodu.

2. Drugi su protivnici suhe hrane, te tvrde, da je baš ta suha hrana uzrokom, da zimi mnoge srne skapavaju; to skapavanje dogodilo se u znatnoj mjeri i kod nadšumara Pekareka. Ovi drugi tvrde, da je repa (*Rübe*) najbolja zimska hrana za srne, jer je po svojih sastavinah najbliža naravnoj hrani srne, naime paši i brstu, pošto sadržaje u sebi velik postotak vode. Ti loveci i šumari tvrde, da srne ne piju vode, jer im je dovoljna ona množina, koju uz hranu, odnosno pašu u se primaju. Uz to mnjenje, naime, da srne ne piju i ne moraju pitи vode, pristaje, kako se čini, većina njemačkih šumara.

3. Treća preporna točka jeste Holfeldov srneći prašak, kojega srne rado primaju i uslijed kojega da dobivaju vanredno velike i liepe rožčice. (O tom smo prašku već spominjali opisujući izvanredne rožčice srnjaka, ulovljenih u lovištih grofa Bombellesa.) Dok jedni šumari i loveci puno drže do tog vegetabilnog praška, drugi ga porugljivo zovu ljekarničkim prahom.

Ja se žalibog ne mogu o nijednoj od spomenutih točaka izjaviti, jer su okolnosti u Slavoniji još takove, da nije nastala nužda brinuti se srnama za hranu preko zime. U naših hrastovih zabranah ne manjka te hrane nikada. Nu što se tiče onoga momenta, da li srne piju vodu, u tom pogledu možemo njemačkima šumarima za sigurno kazati, da srne piju vodu i to baš ljeti, kraj sve rose i trave. Možebiti, da je tomu slavonska žega kriva, samo činjenica postoji, da kod nas srne i u brdu i ravnicu idu na vodu. To se jasno vidi po tragovima, koji u brdu vode do vrela, a u ravnicu do šumskih potoka, kao i iz te činjenice, da se srne u kolovozu i rujnu najviše oko gjolova i potočića nalaze. To znade svaki slavonski lovac i zvjerokradica. Napokon moram i to spomenuti, da sam odgojio u dvorištu više srna, koje su danomice i po višeputa na zdencu vodu pile. Biti će nam draga, ako nam se u tom predmetu naši šumari oglase; čim više dokaza, tim bolje.

J. K.

Pripitomljene divje patke. Gospodin šumarnik Lang u Vin-koveih odgojio je već u drugoj generaciji divje patke u dvorištu. Prvo tri godine odgojio je iz šume donešene četiri mlade patke, od tih bio je jedan mužak i tri ženke. Sljedeće godine poleglo se kakvih 13—15 mlađih i to sve od jedne ženke, jer su ostale dvije ostale neoplodnjene, pošto divje patke u strogom jednoženstvu žive. Onih 13—15 mlađih polegla koje kokoš, koje opet mati-patka, nu samo ih četvero odraslo, jer ih je veoma težko odhraniti. Hranu ne će naime da uzimaju sa zemlje, nego ju traže po vodi; najradje jedu gljiste. Kada jednom odrastu, onda se hrane s kuruzom kao i ostala životinja. Akoprem sada već preko tri godine žive u dvorištu, ipak se ne miešaju sa pitomima patkama, nego su uvičeni za sebe. Ne trebam spomenuti, da u dvorištu nisu onako liepe, kao što na vodi izgledaju: hod im je gegav, ledja nisu ravna, nego prema vratu nadignuta, grbava, te se čini kao da su prebijena, vrat spušten dole, a čitava slika više sbijena, nego izpružena. Lanske godine su dvije odletile, a imale su nakanu i ostale, da im za vremena nisu krila podrezana.

J. K

Uporaba lipovog drva u ruskim krunskim šumama pokrajine Tula. Akoprem je lipa u Rusiji veoma razprostranjeno stablo, ipak je najviše ima u pokrajini Kazanskoj i Tulskoj. U tim pokrajinama dolazi ona pomiješana sa hrastom, javorom, jasenom, briestom, topolom i brezom. Karakter šume razpoznati ćemo iz sljedećih brojaka: na jednom hektaru nalazi se do 190 lipovih i 130 stabala ostalih vrsti drvila u debljini od 17 do 55 cmt. i starosti od 60—250 godina. Drvna gromada iznosi po hektaru oko 460 m^3 , a od toga odpada 310 m^3 na lipovo drvo. U tima šumama gospodari se sa čistom sjećom; osim hrasta, koji se pomladjuje sa presadjivanjem, sve se ostale vrsti pomladjuju iz izdanaka, koji osobito iz lipovih panjeva obilno potjeraju. Unovčenje sjećine obavlja se dražbom na šumske trgovce, te se za jedan hektar šume dobiva 1000 do 2600 rubalja (rubalj po for. 1.20—1.30). Prodaja se obavlja zimi, a rok izrade traje dve zime i jedno ljetno. Posvema zdravo lipovo drvo razreže se na trupce od 70 cmt., te se zatim izpili na daske (piljenice) razne debljine i šalje moskovskim stolarima. Od tog materijala prave se većim dijelom okvirni i razne rezbarije za svetačke slike. Šuplji trupci izpili se na kratke komade, te se iz njih prave male bačvice za brašno i med. Najzdravije i najljepše drvo izpili se na tanke dašćice, iz kojih se prave razni glasbeni strojevi. Jedan kubikmetar takovog drveta plaća se se u šumi sa 2.25 rublja. Spravna, dugačka stabla rabe i za gradnju, dočim se grane i ostali nezdravi i grbavi upotrebljuju kao gorivo. — Skupocienije nego li samo drvo jeste lipovo liko; isto se plaća od stotine:

Prima roba: 3.25 met. duga i 71 cmt. široka u šumi sa 45 rub.

Secunda » 3.25 » » 50—70 » » » » 30 »

Tertia » 3.25 » » 34—50 » » » » 15 »

Od lika se prave košare za transport fine i skupocjene robe; u nekim pokrajinama prave se od tih lika hasure; takove hasure služe kao embalaža. Osim toga prave se i vreće, opanci, jedeci itd. od lipovog lika, i to je uzrok, da je lipa u Rusiji u tolikoj cieni. J. K.

S i t n i c e .

Ubili zmijurinu. Antun Nikolčić, čuvar kod županjske tvornice i Ivan Jemrić ubili su 7. o. m. u šumi Sočna ogromnu zmiju. Ista je 2 metra duga i 6 palca debela. Na okolo po trbuhi je žuta kao zlato, po ledjima je mrko žuta i po njoj ljušta kao po šaranu, a zine toliko, da bi mogla kokošje jaje lako proždreti. Zalca nema kao druge zmije, već zube od pol palca kao u štuke, kojima svaki put, kada je ašovom lupe, isti kao kljestima uhvati. Jedva su je svladali. — Govore, da je drvolas.

»Sr. Nov.«

Bugarski šumari. Počam od nove godine obvezani su i bugarski šumari, da polože u Sofiji državni izpit. Osim toga pozvani su svi oni šumari-empirici, koji se nalaze u državnoj službi, da posjete četiri mjeseca trajajući učevni kurz u Sofiji, i da se nakon absolviranja toga kurza podvrgnu državnomu izpitu. Za sada ima u državnoj službi samo 15 strukovno naobraženih šumara, a to su većinom pitomei našega križevačkoga zavoda; ostalo su autodidakti i empirici. Sad se ima na umu ustrojiti šumarsku službu, kao i to, da se pošalje nekoliko mlađih šumara u Bosnu i Hercegovinu, da se isti praktično u šumarskoj službi izvježbaju.

Razdioba voćaka. Gospodarski ured II. banske imovne obćine podielio je u godini 1896. 2300 orahovih sadjenica bezplatno medju pravoužitnike II. banske imovne obćine. U godini 1897. porazdieliti će se pojednako medju upravne obćine područja II. ban. imov. obćine 5000 jabuka i krušakah, 1800 šljivah, 340 trešnjah, 10.000 orahah, 460 razl. vrstih, i to prve po 5 nov., druge po 2 nov., treće po 5 nov., razne vrsti po 10 nov., a orasi bezplatno.

Proračuni krajiskih im. obćina za god. 1896.

forinata

	petrova- radinska	brodska	gradiška	giurge- vačka	krize- vatča	II. banska	I. banska	slunjska	ogulinška	otocka
Naslov 1. Zastupstvo imovne obćine	1.950	1.080	800	700	800	700	260	160	600	500
" 2. Gospodarstveni odbor	1.880	1.700	1.400	500	720	1.100	300	260	700	200
" 3. Gospodarstveni ured	33.559	24.430	9.222	14.556	11.788	7.343	5.426	6.060	15.626	8.918
" 4. Sumarje	44.894	60.631	22.595	44.194	37.863	18.390	11.788	11.901	35.371	31.600
" 5. Prometni (gospodar.) troškovi	25.130	183.038	8.276	20.000	16.597	6.415	23.369	6.469	18.737	10.600
" 6. Javni tereti	26.575	86.400*	16.628	21.000	15.200	7.710	30.450**	3.920	14.050	11.000
" 7. Mirovine i milostinje	7.110	10.785	7.655	14.800	4.0'0	2.920	1.360	600	2.610	6.206
Svota	141.098	368.064	66.576	115.809	86.968	44.568	72.953	29.370	87.694	68.733

Vanredna potreba:

Naslov 1. Za gospodarstvene svrhe	2.450	600	18.754	67.849	28.145	6.443	300	2.100	25.091	6.500
" 2. Za investicije	190.838	152.720	6.729	13.500	8.772	600	1.500	2.100		
Svota	202.288	153.320	25.483	67.849	41.645	15.215	900	3.600	27.191	5.500
Svenku pna potreba	343.386	521.384	92.059	183.658	128.613	59.793	73.853	32.970	114.885	73.233

Pokriće:

Naslov 1. Redoviti prihodi	276.811	835.180	164.844	168.396	88.314	53.106	27.272	24.371	142.860	107.000
" 2. Vanredni prihodi	146.897	297.989	4.028	16.350	43.545	300.000		200	57.560	3.250
Ukupni prihodi	422.708	1.133.159	168.872	184.746	131.859	353.106	27.272	24.371	200.429	110.250
Odbiv svenkupnu potrebu	343.586	521.384	92.059	183.658	128.613	59.793	73.863	32.970	114.885	74.233
Ostaje	79.322	611.775	76.813	1088	3.246	293.313	46.581	8.399	85.535	36.017

* U ovaj svoti sadržana je i svota od 55.000 for. što ju im. obćina plaća na ime školskoga nameta za sve svoje pravoužitnike.

** Zaostatak na porezu.

Zaključni račun

zajedničke mirovinske zaklade činovnikala krajiskih imovnih občinah za godinu 1895.

A. P r i m i t a k	U gotovom novcu		U efektih		Tek. broj	B. I z d a t a k	U gotovom novcu		U efektih	
	for.	nč	for.	nč			for.	nč	for.	nč
1 Blagajnički ostatak godine 1894.	379	77 $\frac{1}{2}$	146000	—	1	Za nabavljene efekte plaćeno.	13475	79	—	—
2 10% prinos imovnih občinah	8086	33	—	—	2	Razni povratei	20	—	—	—
3 Prinosi i redovne globe činovnikah	897	89	—	—			13495	79	—	—
4 Kamati uloženih glavnica	8532	30	—	—		Ukupni izdatak				
5 Nabavljeni efekti	—	—	13350	—						
Ukupni primitak	17726	29 $\frac{1}{2}$	159350	—						
odbit izdatak od primitaka.	13495	79	—	—						
pokazuje se blag. ostatak koncem 1896.	4230	50 $\frac{1}{2}$	159350	—						

E f e k t i: 4% ugarska krunska renta	33250 for.
4% hrv.-slav. razteretnice	8200 for.
4% hrv.-slav. regulne obveznice	5100 for.
5% zajed. papirna renta	82700 for.
4% ugarske razteretnice	13000 for.
5% državna srebrna renta	10500 for.
4 $\frac{1}{2}$ % ugarske regal. odštetne obveznice	4800 for.
5% hrv.-slav. zemalj. odkupne obveznice	1800 for.

Ukupno 159350 for.

I z k a z

o ubijenoj grabežljivoj zvjeradi i u to ime iz zemaljskih sredstava izplaćenoj nagradi.

U području županije	Medvjeda	Vučica	Vukova	Lisica	Divljih mačaka	Kuna	Izplaćena nagrada	
							for.	novč.
G o d i n e 1894.								
Ličko-krbavske	2	17	16	952	38	911	1199	—
Modruško-riečke	—	6	3	231	20	107	206	50
Zagrebačke	—	—	4	333	10	31	299	50
Varaždinske	—	—	—	78	4	53	46	50
Belovarsko-križevačke ..	—	—	2	114	1	5	69	50
Požežke	—	—	4	372	9	8	241	50
Virovitičke	—	—	1	100	12	28	75	—
Sriemske	—	9	14	364	18	30	302	50
Ukupno	2	32	45	2544	112	1173	2410	—
G o d i n e 1895.								
Ličko-krbavske	4	6	14	1508	74	1008	1460	—
Modruško-riečke	13	2	4	333	23	50	314	50
Zagrebačke	—	—	—	324	32	79	298	—
Varaždinske	—	—	—	150	6	15	54	—
Belovarsko-križevačke ..	—	—	3	24	—	—	42	50
Virovitičke	—	—	1	113	11	11	67	50
Požežke	—	8	4	355	25	15	265	50
Sriemske	—	4	14	375	12	13	260	—
Ukupno	17	20	39	3182	173	1191	2762	—

N a t j e č a j.

Na temelju odobrena proračuna za godinu 1896. imadu se popuniti sljedeće kod otočke imovne obćine izpravnjene stipendije:

1 stipendij od 200 for. godišnjih za polazak zemaljske obrtne škole u Zagrebu;

1 stipendij od 150 for. godišnjih za polazak šumarske struke na kr. gospodarsko-šumarskom učilištu u Križevcima;

1 stipendij od 100 for. godišnjih za polazak koje ovozemne učiteljske škole.

Valjani sinovi siromašnih pravoužitnikah pripadnikah ove imovne obćine neka odnosne molbe, obložene sa:

1. krstnim listom,
2. lječničkom svjedočbom,
3. školskom svjedočbom,
4. svjedočbom imućtvom

u svrhu podjelenja stipendija najkasnije do 10. srpnja t. g. podnesu podpisatomu šumsko-gospodarstvenomu uredu.

Natjecatelji za obrtnu školu uz dobrim uspjehom svršenu bar nižu pučku školu mora da su navršili bar 12., a ne prekoračili 15. godinu dobe svoje.

U Otočcu, dne 12. lipnja 1896.

Šumsko-gospodarstveni ured otočke imovne obćine.

Dopisnica predsjedničtva.

Pošto je tek neznatni dio društvenih članova namirio svoju članarinu za god. 1896., a mnoga gg. članovi članarinu još i za prošlu godinu duguju, to se gg. društveni članovi ovim umoljavaju, da izvole svojim obvezam naprama družtvu udovoljiti i dugujuću članarinu što skorije uplatiti, jer će inače podpisano predsjedničtvo biti prisiljeno propniti strožije mjere, da zaštiti interes društva.

P r e d s j e d n i č t v o h r v . - s l a v . š u m a r s k o g a d r u ž t v a .

SADRŽAJ.

	Strana
<i>Šumarske viesti sa milenijske izložbe u Budimpešti.</i> Piše Pavle Barišić, nadšumar-procjenitelj	257—272
<i>O postotku kojim se ukamačuju glavnice uložene u šume.</i> Priobčio I. Partaš. (Svršetak)	273—278
<i>Zadaća i svrha uredjenja šuma u sadašnjosti.</i> Prevod s njemačkoga od prof. A. pl. Guttenberga. (Svršetak).	278—296
<i>Nješto o razvitku lepka (Loranthus europaeus); imele biele (viscum album) i imele žute (viscum exycedri).</i> Piše J. Ettinger	296—299
<i>Listak.</i> Osobne viesti: Imenovanja. — Odlikovanje	299
<i>Družtvene viesti:</i> Zapisnik sjednice upravljujućega odbora hrv.- slav. šumarskoga društva, obdržavane 10. kolovoza 1895. u Slatini. — Zapisnik sjednice upravljujućega odbora hrv.-slav. šumarskoga društva, obdržavane 6. listopada 1895. u Zagrebu	300—305
<i>Sa drvarskog tržišta:</i>	306
<i>Različite viesti:</i> Ugarsko zemaljsko šumarsko društvo. — Posjet Njeg. Veličanstva u hrv.-slavonskom paviljonu. — Uredjenje bujića u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. — Najnovija iz- kustva o hruštu. — Najnovije o srni i hrani joj. — Pripi- tomljene divlje patke. — Uporaba lipovog drva u ruskim krun- skim šumama pokrajine Tula.	306—314
<i>Sitnice:</i> Ubili zmijurinu. — Bugarski šumari. — Razdrio ba- ćaka. — Proračun krajiških imov. občina za god. 1896. — Zaključni račun zajedničke mirovinske zaklade činovnikah kra- jiških imovnih občinah za god. 1895. — Izkaz o ubijenoj gra- bežljivoj zvjeradi i u to ime iz zemaljskih sredstava izplaćenoj nagradi u god. 1894. i 1895.	314—317
<i>Natječaj</i>	318
<i>Dopisnica predsjedništva.</i>	318

